au
arkkitehtiuutiset
4 • 2019
TESOMAN KOULU

Tilaratkaisut Turun Loft / Jatke Oy.

Liune ovi antaa tilaa

Moderni Liune Door on **SEINÄN SISÄÄN INTEGROITU KOTIMAINEN** väliovi, joka sopii niin toimitila- kuin asuntokohteisiin. Liunen tilaratkaisut vapauttavat neliöt käyttöön ja tuovat avaruutta asumiseen.

LIUNEN OVIMALLIT KORKEUKSILLA 1900...2600 mm

Massiiviovet ○ Peili- ja lasiovet ○ Printti- ja magneettiovet ○ Kostean tilan ovet ○ Saunaovet ○ Kevytovet ○ Ääniluokitellut ovet ○ Pintaovet ○ www.liune.fi/tuotteet

ARKKITEHDIT JA SUUNNITTELIJAT

FREE Liune GDL -objekti Archicadiin ja REVIT -objekti on ladattavissa
www.liune.fi/bim

LIUNE®
SIMPLIFY YOUR DOORS

Aulis Lundell Oy | Puh 020 7341 426 | www.liune.fi | myynti@liune.fi | info@liune.fi

PÄÄKIRJOITUS

PAULA HUOTELIN
SAFAn pääsihteeri

SAFA JÄRJESTÄÄ YHDESSÄ ARCHINFON KANSSA OPETUSMINISTERIÖN TOIMEKSIANNOSTA SUOMEN EU-PUHEENJOHTAJUUSKAUDELLA KANSAINVÄLISEN ARKKITEHTUURI-KONFERENSSIN.

DOKISTA / LAURA MENDELIN

Arkkitehtuuria yhteiseksi hyväksi

Euroopan unionin direktiivit ohjaavat kansallisia pelisääntöjä ja siten myös arkkitehtipalvelujen hankintaa. Sen sijaan arkkitehtuuri osana kulttuuria ei kuulu EU:n toimivaltaan – vaikka osa kansainvälisistä arkkitehtijärjestöistä toivoisikin saavansa tueksensa "Euroopan arkkitehtuurilain". Kulttuurin osalta unioni voi vain tukea jäsenvaltioiden toimivaltaa.

EU voi siis kehottaa jäsenmaita kiinnittämään huomiota arkkitehtuuriin ja hyvän elinympäristön muodostumiseen ja vaalimiseen esimerkiksi suosituksin, julkilausumin ja teemavuosin, jollainen oli eurooppalainen kulttuuriperintövuosi 2018. Jos unionin asiakirjoista lähtee etsimään vahvoja tahdonilmaisuja arkkitehtuurin ja laadukkaan rakennetun ympäristön puolesta, osumia on harvassa.

Pikkuruinen EU:n ulkopuolinen Sveitsi antoi viime vuonna korkealaatuista rakennuskulttuuria koskevan Davosin julkilausuman. Julkilausuman tekee meidänkin kannaltamme merkittäväksi se, että Davosiin kokoontuneet EU:n kulttuuriministerit suhtautuivat suopeasti *Towards a high-quality Baukultur for Europe* -asiakirjaan, jonka mukaan laadukkaan rakennuskulttuurin on oltava Euroopassa tiiviisti poliittisella ja strategisella tasolla. Innostus jalkautui Itävallan puheenjohtajuuskaudella julkaistuun EU:n neuvoston kulttuurialan työohjelmaan vuosille 2019–2022.

Eräs työohjelman aiheista on "korkeatasoista arkkitehtuuria ja laadukas rakennettu ympäristö kaikille". Perusteluiksi teeman sisällyttämiselle työohjelmaan lainataan Davosin julkilausumaa. Sen mukaan kulttuurilla on keskeinen rooli ihmisen muovaamassa ympäristössä, johon kuuluu arkkitehtuuri, kulttuuriperintö, julkinen tila ja maisema. Kansalaisten hyvinvointi edellyttää innovatiivisia ja osallistavia prosesseja, joilla voidaan tuottaa ja säilyttää laadukasta arkkitehtuuria. Arkkitehtuuria painotetaan alana, joka yhdistää tasapainoisesti kulttuuriset, sosiaaliset, taloudelliset, ympäristöön liittyvät ja tekniset näkökohdat yhteiseksi hyväksi.

SAFA järjestää yhdessä Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfon kanssa opetusministeriön toimeksiannosta Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella kansainvälisen *Architecture for the Common Good* -arkkitehtuurikonferenssin. Marraskuisen konferenssin ohjelma linkitetään vuonna 2020 käynnistettävän EU-tason "korkeatasoista arkkitehtuuria ja laadukas ympäristö kaikille" -työryhmän valmistelutyöhön. Tilaisuuden ohjelma tukee myös keväällä 2019 käynnistyvää Suomen arkkitehtuuripoliittista ohjelmatyötä.

Euroopan arkkitehtijärjestö ACE pyrkii vaikuttamaan tulevan työryhmän teemoihin järjestämällä EU:n tukemia seminaareja, joihin myös Euroopan komission edustajat osallistuvat. ACE:lle arkkitehtuurin tunnustaminen yhteisen hyvän edistäjäksi antaa eväitä vaikuttaa myös arkkitehtuurin tekemisen edellytyksiin. Parhaassa tapauksessa työ tuottaa EU:n asiakirjoihin lisää osumia arkkitehtuurin edistämiseksi myös kansallisesti.

ACE:n yleiskokouksen yhteydessä 4.5.2019 järjestetään seminaari, jota on mahdollista seurata suorana SAFAn sivuilta löytyvästä linkistä. Myös tilaisuuden tallenne tulee verkkosivuillemme.

LUONNOLLISTA AKUSTIIKKAA

Kuusilastuista ja sementistä valmistetuilla Paracem-akustointilevyillä loihdit tiloihin miellyttävän ääniympäristön. Saatavana useassa eri koossa ja vakioväreissä tai sävytettynä vapaavalintaiseen RAL/NCS väriin.

Millainen tila, sellainen akustiikkalevy.
Tutustu huipputuotteidemme ominaisuuksiin
tarkemmin. WWW.PAROC.FI/AKUSTIIKKA

OWENS CORNING® PAROC®

4 | 2019

au arkkitehtiuutiset

3 **PÄÄKIRJOITUS**
Arkkitehtuuria yhteiseksi hyväksi *Paula Huotelin*

6 **HAASTATTELU**
Provokaattorin puheenvuoro *Jemina Valli*

10 **TAPAHTUMAT**
10 **Tulevaisuuden tekemisen museo** *Jorma Mukala*
12 **Luvassa vähähiilistä rakentamista** *Pekka Hänninen*
14 **MRL – vikaa laissa vai sen käyttäjissä?** *Annukka Lindroos*

18 **MAAILMALLA**
Arkkitehtuuria ja elokuvaa Budapestissa *Tarja Nurmi*

22 **KIRJAT**
Periferiassa ja metropoleissa – Gino Valle *Lauri Jääskeläinen*

24 **KOLUMNI**
Kylmää kyytiä punalöylyssä *Osmo Lappo*

28 **KILPAILUT**
28 **Uusia ajatuksia asumiseen Asuntoreformissa** *Pia Ilonen ja Teemu Hirvilammi*
36 **Kaupunkivilloja meren äärelle** *Kirsi Korhonen*
40 **Opiskelijat suunnittelivat esiintymislavan Ähtäriin** *Jukka Koivula*
44 **Pieni taidemuseo Tammisaareen** *Eric Adlercreutz ja Jenni Reuter*

50 **AMMATISSA**
Teknistä, luovaa ja taiteellista *Taavi Lindfors*

52 **ATL**
Tiedon virtauksen vallankumous *Sergej von Bagh*

uutisia **70** vuotta!

ILMESTYY: vko 17
12 numeroa vuodessa
Vuodesta 1949
ISSN 0044-8915
Aikakauslehtien liiton jäsen
SAFAn, MARK:n, ATL:n ja
SUM:n uutis- ja tiedotuslehti

JULKAISIJA:
Suomen Arkkitehtiliitto –
Finlands Arkitektförbund ry SAFA
Malminkatu 30, 00100 Helsinki
puh. 09 584 448, fax 09 5844 4222
au@safa.fi, au.safa.fi, @au_uutiset

PÄÄTOIMITTAJA:
Paula Huotelin
paula.huotelin@safa.fi
puh. 040 556 2827

TOIMITUSSIHTEERI:
Anne Haatainen
au@safa.fi, puh. 040 169 2213
Avustaja: Riina Behl
Toimittaja: Päivi Virtanen
Ulkoasu: Anne Haatainen

Paino: Grano Oy 2019

LEHTITILAUKSET JA
OSOITTEENMUUTOKSET:
TILAAJAT: julkaisut@safa.fi
puh. 09 5844 4221
JÄSENET: jasenasiat@safa.fi

ILMOITUSMYYNTI:
Jussi Piha, puh. 050 522 5475
etunimi.sukunimi@saarsalo.fi

Ilmoitusaineiston jättöajat:
au.safa.fi

KANSIKUVA:
Tesoman yhtenäiskoulu,
perusparannus ja uudisrakennus,
Tampere, Arkkitehtitoimisto LPV Oy
Kuva: Tapio Koivula.

ILMESTYMISAJAT:

Nro	*Ilmoitusaineisto	Ilmestyy
5|2019	6.5.	23.5.
6–7|2019	3.6.	20.6.
8|2019	12.8.	29.8.
9|	9.9.	26.9.

*(Ilmoitusvaraukset viikkoa ennen ja toimitettava aineisto kahta viikkoa aikaisemmin.)

Provokaattorin puheenvuoro

MORRIS+COMPANY

Brittiläinen Joe Morris on yksi pääluennoitsijoista tulevilla Arkkitehtipäivillä. Särisevän puhelinyhteyden välityksellä Morris kertoi toimistonsa uudesta suunnasta ja erityisesti siitä, minkälaisia mahdollisuuksia seuraa, kun luopuu vallasta ja arkkitehdin tittelistä.

> NÄIMME ARKKITEHTUURIN LIIAN OHJAILEVANA TERMINÄ JA RAJOITTAVANA TAVALLE, JOLLA TYÖSKENTELEMME.

Morris tittelöi itseään Twitterissä muun muassa provokaattoriksi, feministiksi ja vegaaniksi. Paremmin hänet tunnetaan lontoolaisen, vuonna 2004 perustetun Duggan Morris -arkkitehtitoimiston toisena osapuolena. Oman toimiston pyörittäminen ei ollut urapolku, jota Morris alun perin itselleen kaavaili.

– En ajatellut sen olevan tärkeä osa arkkitehtina olemista, Morris toteaa.

Opintojensa jälkeen Morris ehti työskennellä kahdeksan vuotta AHMM-toimistossa. Ajatus omaehtoisesta suunnittelijuudesta kypsyi hiljalleen työntekijävuosien aikana.

– Minulle alkoi valjeta, kuinka monet prosessin osa-alueista voisi ehkä tehdä toisin. Tavalla, joka olisi minulle kiinnostavampi.

Hyppy muiden ohjaksista itsenäiseksi yrittäjäksi kannatti. Puuhailtuaan seitsemän kuukautta pienten toimeksiantojen parissa Morris nappasi ison kalan, ”sen miljoonan punnan projektin”. Kyseinen toimeksianto oli Lontoossa sijaitsevan Chelsea Harbourin Design Centerin laajennus- ja muutostyö. Projekti siivitti yhden miehen toimiston vauhdikkaasti kohti nykyistä muotoaan – kansainvälisesti toimivaa 50 hengen kokoonpanoa.

Kollegiaalisuus on uusi musta

Morris ehti johtaa toimistoa yhdessä silloisen kumppaninsa **Mary Dugganin** kanssa yli vuosikymmenen ajan. Palkintoja niittäneen toimiston osakkaiden tiet erkanivat vuonna 2017, jonka jälkeen Morris on pyörittänyt vanhan toimiston pohjalta jatkavaa praktiikkaa. Vuonna 2018 toimisto lanseerasi uuden nimen ja identiteetin: Morris+Company.

Virallisissa lehdistötiedotteissa uudelleen brändäytymisen lausutaan kuvastavan toimiston evoluutiota kohti uudenlaista, kollegiaalista toimintamallia. Morris itse kertoo uudesta toimistostaan juhlallisin sanakääntein:

– Morris+Company on ideoita, kokemusta tai dogmi. Yhden yksilön sanelemisen sijaan se on mahdollisuus ja foorumi, yhteistyöhön perustuva, kokeilullinen alusta ideoiden testaamiselle ja ratkaisujen löytämiselle.

Onko uudistus todellisuudessa lähinnä pakollinen paha, jossa entisen yhtiökumppanin nimi on korvattu sanalla *company* ja paketti on kääräisty laskelmoidun harkittuun graafiseen ilmeeseen ja lanseerattu suurien sanojen saattamana? Morris puhuu yhteistyön merkityksestä pitkään ja harkiten. Muutos ei vaikuta mainostoimiston masinoimalta vaan pidemmän kypsyttelyn lopputulemalta.

– Toimiston alkuvuosina minä ja Mary pidimme tiukasti kiinni taiteellisesta johtajuudesta ja päätöksenteosta. Tämä oli välttämätöntä päästäksemme tilanteeseen, jossa ymmärsimme, mitä olemme toimistona tekemässä.

Vision jämäköityminen otti kahdeksasta kymmeneen vuotta. Suunnan vakiinnuttua Morris kertoo tulleensa tietoisemmaksi muiden ihmisten panoksista, energiasta ja taidoista.

– Nyt ne ovat ensisijaisia.

Morris korostaa toimiston olevan metodologialtaan alhaalta-ylös-, ei ylhäältä-alas-yritys. Konkreettisimmalta vaikuttavat toimiston töiden omistajuutta koskevat ajatukset.

– Meitä kiinnostaa ajatus, että projektin omistajuus ei ole yhdellä ihmisellä, vaan omistajuus jakautuu projektin kesken.

Toimiston kollektiivista lähestymistapaa Morris kuvailee nousevaksi suuntaukseksi:

– Aiemmille sukupolville arkkitehtuurin kuva on ehkä ollut sidotumpi egoon sekä yhden yksittäisen, saman näkemyksen levittämiseen läpi toimiston. Me olemme yksi uuden sukupolven toimistoista, nuorista, tässä ajassa kiinni olevista toimistoista, jotka uskovat kollektiiviseen ajatukseen, kollektiiviseen pyrkimykseen ja ymmärtävät sen voiman. Se on tasa-arvoisempaa, avoimempaa, läpinäkyvämpää, jaetumpaa, välittävämpää, ymmärtävämpää.

> 25 VIISIKYMMENVUOTIASTA LIIKEMIESTÄ PÄÄTTÄMÄSSÄ 70 MILJOONAN PUNNAN PROJEKTISTA JA TOTEAMASSA VUOROLLAAN: "ÖÖÖH NÄYTTÄÄ PINKILTÄ."

Perinteisiä toimintamalleja tuuletettaessa myös arkkitehdin titteli on käynyt ahtaaksi.

– Olemme nimenomaisesti poistaneet termin arkkitehti. Näimme arkkitehtuurin liian ohjailevana terminä ja rajoittavana tavalle, jolla työskentelemme.

Milleniaalipinkin syklonin silmässä

Pinkki on väri, joka vilahtelee Morris+Companyn töissä säännöllisen tiheästi.

– Se ei ole ollut tarkoituksellista, vaan asia on kehittynyt ajan myötä.

Morris perustelee värivalintaa Lontoolle leimallisella tiiliarkkitehtuurilla. Arkkitehdin on luontevaa tarttua materiaaliin, jonka sekä paikalliset ihmiset että paikallinen rakennusteollisuus kokevat omakseen. Murretut pinkin sävyt tulevat sivutuotteena. Toinen selityksistä on intuitiivisempi.

– Se on pehmeä, inhimillistävä, aseistariisuva väri. Siksi meillä on taipumuksena käyttää sitä.

Morrisin toimisto ei ole värivalintojensa kanssa yksin. 2010-luvulla luovilla aloilla on nähty kulovalkean tavoin levinnyt pinkin esiinmarssi. Kun ilmiötä on ylianalysoitu jo *The Guardianin* ja *New York Magazinen* kaltaisissa yleismedioissa, voinee sitä turvallisesti kutsua yhdeksi aikakauden sitkeimmistä visuaalisista trendeistä. Kauttaaltaan pinkkiin puettu, Duggan Morrisin alumiiniverhoiltu R7-toimistorakennus Lontoon ytimessä ratsasti valmistuessaan vuonna 2017 trendin aallonhuipulla.

– Osuimme värivalinnallamme todellakin ytimeen. Samaan aikaan jylläsi milleniaalipinkki sykloni. Minulle se näyttäytyy täydellisenä sattumana ja varsin mielenkiintoisena sellaisena. Olemmeko vaikuttajia vai vaikutettiinko meihin? Ehkä vähän molempia. Tuohon aikaan teimme monia projekteja ja istuin huoneessa ympärilläni lukemattomia malleja, lähes kaikki pinkkejä. Tarttuiko se ihmisiin vai olemmeko osa suuntausta?

Alun perin R7:n värin ei pitänyt olla pinkki. Kahta pinkin sävyä käytettiin luonnosvaiheessa havainnollistamaan rakennuksen massoittelullista ideaa — korostamaan kahden toisissaan kiinni olevan volyymin erilaista suhdetta katutilaan. Morris painottaa värivalinnan sattumanvaraisuutta muistelemalla, kuinka mallien pinkki spraymaali napattiin lähirautakaupan hyllyltä.

Mieleenpainuva hetki oli rakennuksen johtoryhmän taivuttelu värivalinnan puolelle.

– Voit kuvitella tilanteen: 25 viisikymmenvuotiasta liikemiestä päättämässä 70 miljoonan punnan projektista ja toteamassa vuorollaan: "Ööööh näyttää pinkiltä."

Värivalinta sai hyväksynnän.

– Vaikutti siltä, ei suunnittelun tai tahtotilan takia vaan sattuman, että se osui oikeaan hetkeen ja oikeaan projektiin.

Instagram työkaluna

Morris+Companyn sosiaalisen median ylläpitoa ei ole sysätty harjoittelijan harteille, vaan kännykkäkameraotosten takana häärii johtaja itse. Sattumanvaraisesta postailusta alkaneen Instagram-tilin, @moco_archin, saavuttama suosio, lähes 50 000 seuraajaa, oli odottamatonta.

– Nyt siitä on tullut meille työkalu, Morris painottaa.

Tili pyrkii keskustelevaan ja avoimeen linjaan.

– Se toimii metaforana verhojen raottamiselle. Sallimme sinun kurkistaa sisään ja nähdä, mitä me teemme ja miten me sen teemme.

Viestintäkonsulttien ja graafikoiden kanssa on pohdittu, miten Instagramia voisi hyödyntää tietoisuuden lisäämiseen kansainvälisesti.

– Pystymmekö sen pohjalta, kuka reagoi kuviimme, ymmärtämään kulttuurisidonnaisia ja kansallisuuteen liittyviä kysymyksiä tai sitä, minkälainen merkitys arkkitehtuurilla on ihmisille?

Toisaalta Morris yhtyy kritiikkiin arkkitehtuurikuvien kiivastahtisen jakamisen ja globaalin leviämisen varjopuolista.

Brentford Lock -asuinkohde, Lontoo.

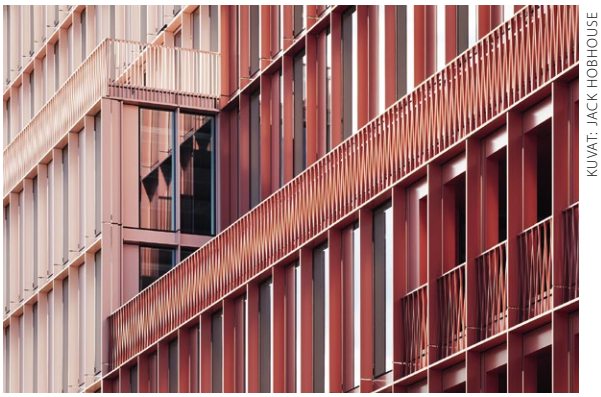

KUVAT: JACK HOBHOUSE

R7-toimistorakennus, King's Cross, Lontoo.

– Tietokoneella tuotetuista arkkitehtuurikuvista alkaa muodostua yksi yhtenäinen, globaali kieli, mikä ei ole mielestäni erityisen tavoiteltavaa.

Morris painottaa, ettei @moco_archin sisällön painopiste ole kiillotetuissa kuvissa.

– Suurin osa kuvistamme on vähän törkyisiä, pikkuisen sotkuisia. Siellä on hyvin vähän visualisointeja.

Erityisesti tilin välityksellä halutaan avata toimiston suunnittelumetodeja, prosessia ja matkaa. Lopputulos, valmis arkkitehtuuri, on toissijaista.

Vastavihkiytynyt vegaaniarkkitehti

Muutama kuukausi toimiston ensimmäisen Instagram-kuvan julkaisun jälkeen ja vuosi ennen uuden brändäyksen lanseerausta Morris ryhtyi vegaaniksi. Hän on puhunut aiheesta innokkaasti haastatteluissa ja todennut sen vaikuttaneen kokonaisvaltaisesti siihen, miten hän suhtautuu työhönsä.

– Se liittyy siihen, että on päässyt elämässään pisteeseen, jossa voi katsoa taakse yhtä hyvin kuin eteen. Uran alussa katse on aina horisonttiin. Luulen, että pystyn ensimmäistä kertaa urallani arkkitehtuurin ja rakennetun ympäristön parissa pohtimaan asioita, joita olen tehnyt, ja ajattelemaan sitä, kuinka niitä ei ehkä aina ole tehty oikealla tavalla.

Vegaaniksi kääntymistä Morris kuvailee valaistumisen hetkeksi.

– Omaksuttuani aatteen oli selvää, ettei päätöksestä ollut enää paluuta. Ymmärrys planeetan hauraudesta ja kauneudesta tulee väistämättömäksi. Kaikki näyttäytyy sen kautta.

Tarina lähtee nopeasti kaartumaan syvälle vastavihkiytyneen vegaanin innokkaaseen ja pitkään paatokseen. Morris onnistuu kuitenkin lopulta rakentamaan henkilökohtaisesta oivalluksesta sillan toimiston viimeaikaisiin liikkeisiin. Morris+Companyn vetämällä kurssilla Navarran yliopistossa arkkitehtiopiskelijat tarkastelevat parhaillaan arkkitehtuuria suhteessa ruuan kuluttamiseen, tuotantoon ja prosessointiin. Samaan aikaan toimisto on tehnyt yhteistyötä muiden lontoolaisten luovien alojen toimijoiden kanssa uuden tutkimus- ja residenssiprojektin parissa. Londonon-hanke kurkottaa kohti maailman suurkaupunkeja ja toimii tekijöiden suorana vastalauseena brexitille.

– Ehkä vuoden päästä kaikki tämä näkyy konkreettisina vaikutuksina arkkitehtuurissamme.

Mutta uskooko Morris hidassyklisen arkkitehtuurin taipuvan kanavaksi, jonka kautta on todella mahdollista katalysoida muutosta?

– Ongelma ei ole arkkitehtuurissa, vaan arkkitehdeissa. He eivät ole tarpeeksi provokatiivisia ja sitoutuneita suunnannäyttämiseen. Ammattikunta on lukkiutunut muiden palvelemisen oravanpyörään, jolloin tosiasiassa joku muu päättää, miten asiat etenevät.

Jemina Valli

KUKA?

- Joe Morris, aloitti oman toimistonsa Joe Morris Architects 2004, mutta jo samana vuonna perusti Mary Dugganin kanssa Duggan Morris Architects -toimiston. Johtaa nykyisin Morris+Companya.
- Opiskellut Greenwichin yliopistossa ja The Bartlett School of Architecturessa.
- Opettanut Bartlettissa ja kuuluu espanjalaisen Navarran yliopiston opettajakuntaan.
- Matkustaa taajaan esittelemässä toimistoaan ja sen hankkeita Britannian johtavissa yliopistoissa sekä Barcelonassa, Liegessä ja Kööpenhaminassa.

Tulevaisuuden tekemisen museo

Uusi arkkitehtuuri- ja designmuseohanke on astunut monta askelta lähemmäs toteutumista. Tavoitteena on saada aikaiseksi maailmanluokan museo.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Helsingin kaupunki ovat vieneet museohanketta eteenpäin yhteistyössä lukuisten eri tahojen kanssa. Hankkeen uusin vaihe esiteltiin 28.3. tiedotustilaisuudessa Kiasmassa. Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri **Sampo Terhon** mukaan uusi museo koetaan laajasti tarpeelliseksi, mistä kertoo hankkeen positiivinen vastaanotto. Helsingin pormestari **Jan Vapaavuori** puolestaan linjasi, että ”kaupunki on valmis edistämään konseptisuunnitelman mukaisen uuden museon rakentamista”. Olennaista kuitenkin on, että ”kaupunki investoi maailmanluokan sisältöön ja kokemuksellisuuteen – ei pelkkiin seiniin”.

Museokonsepti, hallintomalli, museon sijainti, toteutustapa ja toiminnan rahoitusmalli on hahmoteltu. Aikataulukin on selvillä. Eduskuntavaalien jälkeen muodostettava uusi hallitus päättää, lähteekö valtio mukaan; Helsinki ei sitoudu museohankkeeseen yksin. Toivottavasti museon saama positiivinen noste yltää hallitusneuvottelupöytiin ja toteutus varmistuu.

Tiedotustilaisuuden ilmapiiri huokui optimismia. Useat puhujat toistivat, että uuden museon aika on nyt. ”Tulevaisuuden tekemisen museon” toiminnan pitäisi alkaa uusissa tiloissa pian vuoden 2025 jälkeen.

Hallintomalli jakaa vastuut

Arkkitehtuurimuseo ja Designmuseo yhdistetään perustamalla uusi säätiö, johon museoiden nykyiset taustasäätiöt liittyvät. Uusi säätiö vastaa kokoelmien omistajuudesta ja säätiön pääomasta. Säätiön omistama yritys huolehtii museon päivittäisestä toiminnasta ja oheistoiminnoista. Tämä kaavailtu uusi malli vastaa suurelta osin Amos Rex -museon hallintomallia.

Säätiö ei rakenna uutta rakennusta. Uusi museo ei siis omistaisi toimitilojaan – ”seiniä” – vaan maksaisi niistä vuokraa. Näin varat voidaan alusta alkaen käyttää toimintaan ja sen kehittämiseen. Vahva taloudellinen pohja takaa toiminnan itsenäisyyden. Se myös mahdollistaa korkean tason ylläpitämisen pitkäjänteisesti ja vireän kansainvälisen yhteistyön.

Hyvältä näyttää, enää toimitila puuttuu. Miten se saadaan aikaiseksi? Taikomalla?

Kaupunkitila ja museo

Helsinki on kytkenyt uuden museon toteuttamisen laajan alueen kehittämiseen. Eteläsataman rantavyöhyke Kauppatorilta Olympiaterminaalille halutaan uudistaa, ja yhtenä, tosin olennaisena, osana kokonaisuuteen kuuluu museo.

Apulaispormestari **Anni Sinnemäki** kuvasi tärkeää kaupunkimaisemaa sanoin ”historiallinen, kaunis, uniikki, samalla logistinen ja rähjäinen”. Kuvaus vastaa arkikokemusta. Kun alueella kävelee, huomaa vetovoiman lakkaavan Kauppahallin eteläpäädyn tienoilla, minkä jälkeen jatkaminen Olympiaterminaalille tai Ullanlinnan puistoon vaatii lisäenergiaa.

Sinnemäki totesi, että aluetta pitää kehittää kaupunkilaisia palvelevana julkisena tilana. Ranta-alueen merelliset arvot ja ilot pitäisi löytää uusin tavoin. Arkkitehtuuri- ja designmuseon lisäksi alueelle voisi sijoittua hotelli, toimitilaa, julkista tilaa, mutta ei asuntoja. Tehtävänä on kehittää kaupunkitilaa kokonaisuutena eikä vain toteuttaa yksi rakennus.

Helsinki haluaa varmistaa toteutumisen. Jotta parannussuunnitelmat eivät tällä kertaa haihdu jälkiä jättämättä yläilmoihin, alueen uudistamisesta järjestettäisiin kaksivaiheinen konsepti- ja toteutuskilpailu. Sen tavoitteena on löytää taho, joka pystyy toteuttamaan kokonaisuuden laadukkaasti. Kaupunki myisi alueen (tontit) kilpailun voittajalle. Voittaja samalla sitoutuisi toteuttamaan museorakennuksen, josta järjestettäisiin erillinen arkkitehtuurikilpailu. Ja katso, näin taikomalla uusi museorakennus on saatu valmiiksi.

Kun tavoitteeksi on asetettu maailmanluokan laatu, ”toteutuskilpailu” särähtää pahaenteisesti arkkitehdin korvaan. Keski-Pasilassa **Rem Koolhaasin** OMAn ehdotus voitti toteutuskilpailun, mutta paikallinen toimisto huolehtii varsinaisesta toteutuksesta. Takaako toteutuskilpailu maailmanluokan laadun? Toivotaan parasta. Uudesta museosta järjestettävä erillinen, avoin kilpailu ainakin antaa mahdollisuuden kaikille ideoille.

Museokonseptin avainsanat

Ideat tulevaisuuden tekemisen museoksi on koonnut työryhmä, johon kuuluivat toimitusjohtaja **Tuomas Auvinen**, vanhempi asiantuntija **Outi Kuittinen** ja museoasiantuntija **Ulla Teräs**. Tavoitteena on saada toimintaan maailman paras arkkitehtuuri- ja designmuseo.

Lähtökohdaksi on otettu järkevästi se, että arkkitehtuuri ja design ovat Suomen aitoja, jo perinteisiä vahvuuksia. Samoin todetaan kaupunkien merkityksen kasvu globaalisti ja Helsingin erottautuminen arkkitehtuurin ja muotoilun avulla. Hyvä ja toimiva kaupunkiympäristö tuo hyvinvointiin uuden ulottuvuuden. Pohjoismaisuuden arvo pilkahtaa esiin suunnittelun kyvyssä paneutua yhteiskunnallisesti merkittäviin ja käytännöllisiin ongelmiin.

Uusi museo määritellään raportissa tulevaisuuden tekemisen museoksi. Tavoitteena on saada käyttäjä katsomaan maailmaa suunnittelijan silmin ja ymmärtämään, että kaiken voi tehdä toisin ja paremmin. Museo haluaa keskustelua siitä, mitä on hyvä elämä tulevaisuudessa.

Käyttäjälähtöisessä, avoimessa ja kokeilevassa museossa ajattelu yhdistyy tekemiseen ja muistaminen uuden luomiseen. Kuvaavina avainsanoina toistuvat alusta, yhteisöllisyys, tarina, yhteiskunnallinen keskustelu, kansainvälisyys, kokeminen, tekeminen, edelläkävijä, tulevaisuus, kestävyys ja hyvä elämä.

Arkkitehtuurin arvo

Konseptisuunnitelman mukaan museorakennus vahvistaa Helsingin identiteettiä ja ilmaisee kestävyyttä ja ekologisuutta. Lisäksi rakennus heijastaa museokonseptin avainsanojen arvoja. Arkkitehtuurista ei kuitenkaan pitäisi keskustella, sillä siihen sisältyy raportin mukaan riski, että itse sisältö jää sivuun. Otan kuitenkin riskin.

Guggenheim Bilbao (1995) pysyi pitkään 2000-luvun keskustelluimpana museona. Sen sanoma sisälsi brändiajattelun, sen miten kaupunki erottautuu globaaleilla markkinoilla. Viestiin kuului muodon yksilöllisyys ja veistoksellisuus. Samoin mediassa elvistelevä tähtiarkkitehti.

> KAUPUNKI INVESTOI MAAILMANLUOKAN SISÄLTÖÖN JA KOKEMUKSELLISUUTEEN – EI PELKKIIN SEINIIN. – JAN VAPAAVUORI

Konseptisuunnitelman toistamat avainsanat tuovat esiin lähes vastakkaiset arvot verrattuna Guggenheim Bilbaoon. Alusta viittaa joustavuuteen ja muodon neutraalisuuteen, käyttäjälähtöisyys ja yhteiskunnallisuus kollektiivisuuteen, ja veistoksellisuuden korvaa muodon ekologisuus. Elämme selvästi uudenlaista aikaa.

Onkin kiinnostavaa nähdä, millainen arkkitehtoninen kokonaisuus "heijastaa oikein" annettuja arvoja. Ehkäpä jotain Centre Pompidoun (1977) kaltaista, jossa rakenteellisuus, joustavuus, avoimuus ja eräänlainen objektiivisuus luonnehtivat arkkitehtuuria. Entä miltä ekologisuus näyttää? Puulta vai ihan miltä hyvänsä?

Jorma Mukala

Tulevaisuuden tekemisen museo. Uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon konsepti. Helsingin kaupunki ja opetus- ja kulttuuriministeriö 2019.

Luvassa vähähiilistä rakentamista

Ympäristöministeriö on valmistellut tiekarttaa vähähiiliseen rakentamiseen. Aiheesta maaliskuussa järjestetyn seminaarin tarjonta oli varsinainen runsaudensarvi.

Seminaarissa kuultiin koti- ja ulkomaisia näkemyksiä siitä, kuinka vähähiilisyyteen päästään ja mitkä ovat suurimmat haasteet.

"Rakennusten elinkaaren hiilijalanjälki on tulossa osaksi rakennuslupaa", kertoi tilaisuuden avannut asunto-, energia- ja ympäristöministeri **Kimmo Tiilikainen**. Avainasemassa ovat päästötön energiantuotanto mutta myös mahdollisimman vähäpäästöiset rakennusmateriaalit. "Jos emme saavuta ilmastotavoitteita, emme voi edellyttää sitä muiltakaan", ministeri vielä linjasi.

> RAKENNUSTEN ELINKAAREN HIILIJALANJÄLKI ON TULOSSA OSAKSI RAKENNUSLUPAA.
> – KIMMO TIILIKAINEN

Puurakennus toimii myös hiilivarastona.

PEKKA HÄNNINEN

Rakennusten käytönaikaiset päästöt muodostuvat tilojen ja veden lämmittämisestä sekä sähkönkulutuksesta, ja ne olivat vuosituhannen taitteessa 80 prosenttia hiilijalanjäljestä, kun taas rakennusvaiheen osuus oli 20 prosentin luokkaa. Nyt rakennusten energiatehokkuuden parantumisen myötä puntit ovat menneet tasan, ja siksi rakennusten materiaalivalinnat ovat nousemassa tapetille.

Useammassakin puheenvuorossa verrattiin puu- ja betonirakenteisten asuinkerrostalojen elinkaaren hiilijalanjälkeä: puurakennuksen elinkaaren hiilijalanjälki oli 20–50 prosenttia pienempi kuin betonisen. Puutaloissakin käytetään paljon betonia muun muussa perustuksissa ja hissitorneissa, mikä kasvattaa puurakennusten hiilijalanjälkeä. Ilmastonäkökulmasta puutaloista tulisi saada puisempia. Kiviteollisuuskin on heränny ja kehittelee vähähiilisempiä tuotteita.

Laskentaa on opeteltava

Erityisasiantuntija, arkkitehti **Matti Kuittinen** ympäristöministeriöstä esitteli rakentamisen ohjaamisen tulevaisuutta. Menetelmiä on jo viritelty ja testailtu, ja rakennusten hiilijalanjäljen arviointimenetelmä on ollut lausuntakierroksella. Nyt ollaan kehittämässä säädösohjausta ja kannustinjärjestelmiä hiilijalanjäljen pienentämiseksi niin kaavoituksessa kuin talonrakentamisessa. Lisäksi tutkitaan, kuinka edistää pilottihankkeita ja rakennusten päästöihin vaikuttavaa tilastointia. Ohjaus on tarkoitus ottaa käyttöön vuoteen 2025 mennessä. Eri rakennustyypeille todennäköisesti asetetaan omat hiilijalanjälkirajat.

Ympäristöministeriön yliarkkitehti **Harri Hakaste** peräänkuulutti rakentajien valmiuksia laskentaan, sillä elinkaarilaskentaa ei juurikaan ole mukana nykyisessä alan koulutuksessa. Ministeriön kyselytutkimuksen mukaan suunnittelijat pelkäävät työmäärän kasvua ja taitojen puutetta. Toisaalta ammatissa toimivien motivaatio oppia hiilijalanjälkilaskentaa on suuri, ja sen avulla uskotaan voitavan vähentää päästöjä.

Rakennuspaikan paalutusten ja stabiloinnin hiilijalanjälki voi olla jopa samaa suuruusluokkaa kuin rakennuksen rakennusvaiheen muu hiilijalanjälki. Kaavoituksen merkitys korostuu matkalla kohti vähähiilistä yhteiskuntaa. Stabilointia ei näillä näkymin lasketa mukaan yksittäisen rakennuksen hiilijalanjälkeen – rakennuspaikkaahan ei aina voi valita.

Vähähiilisyydestä vientituotteita?

Korjausrakentaminen on usein vähähiilisempi vaihtoehto kuin kokonaan uuden kohteen rakentaminen. VTT:n **Tarja Häkki-**

nen esitteli suomalaisia korjauskohteita, joissa on onnistuttu nipistämään energiankultusta ja hiilidioksidipäästöjä 31–71 prosenttia. Uusiutuvilla energiamuodoilla on ollut hankkeissa suuri merkitys, mutta akkujen hiilijalanjälki on vielä tuntuva. Häkkinen piti korjaushankkeissa tärkeänä aluesuunnittelua, jotta rakennukset pysyisivät yhteneväisinä.

Kolme ulkomaista puhujaa kertoivat eri maiden suunnitelmista ohjata vähähiilisempään rakentamiseen. Suunnitelmat tuleviksi ohjauskeinoiksi ovat eri EU-maissa vaihtelevia, vaikkakin muun muussa Suomen arviointimenetelmän takana on eurooppalainen Levels-menetelmä. Ruotsin tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2045 ja rakennuksen hiilijalanjälki otetaan mukaan rakennusten lupaprosessiin vuonna 2021.

Lopuksi käytiin paneelikeskustelu vähähiilisestä rakentamisesta. RILin toiminnanjohtaja **Miimu Airaksinen** piti suurimpana esteenä asenteita ja Häkkinen uusiutumispelkoa. Häkkisen mielestä rakentamisen ohjaus tulisi ulottaa korjausrakentamiseen. **Pauli Välimäki** Tampereen kaupungilta ehdotti, että hiilijalanjälkilaskentaan tulisi kytkeä myös selvitys siitä, voisiko jokin jo olemassa oleva rakennus korvata uudisrakentamisen. Airaksisen mielestä Suomen kannattaa olla vähähiilisen rakentamisen kärjessä, ensinnäkin ilmastonmuutoksen takia ja toisekseen innovaatioiden vientipotentiaalin vuoksi.

> PUUTALOISSAKIN KÄYTETÄÄN PALJON BETONIA MUUN MUUSSA PERUSTUKSISSA JA HISSITORNEISSA, MIKÄ KASVATTAA PUURAKENNUSTEN HIILIJALANJÄLKEÄ.

Mikään ihan uusi juttu hiililaskenta ei ole. Tilaisuudessa puhuneen Karlsruhen teknisen instituutin professori **Thomas Lützkendorfin** mukaan legendaarinen Bauhaus-arkkitehti **Walter Gropius** laskeskeli jo 1920-luvulla rakennustensa sisältämän hiilen määrää. Hiilijalanjälkilaskentaa ei Bauhaus vielä laukaissut liikkeelle, vaikka monessa muussa näkemyksessä arkkitehtuuri soutelee edelleen Bauhausin julistusten vanavesissä. Voisiko vähähiilisyys antaa uuden suunnan ja sisällön arkkitehtuurille?

Pekka Hänninen

MRL – vikaa laissa vai sen käyttäjissä?

Maaliskuun 3A Talks -tapahtumassa puhutti maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen. Mitä nykyisestä laista olisi hyvä säilyttää?

Lappeenrannan kaupunginarkkitehti **Maarit Pimiä** tarkasteli maankäyttö- ja rakennuslakia kaupunkisuunnittelun näkökulmasta. Hänen mukaansa nykyinen laki on joustava ja hyvin sovellettavissa. Hän esittikin kysymyksen: onko vika laissa vai sen käyttäjissä? Vastauksena hän valotti esimerkkejä lain mahdollistamista hyvistä toimintamalleista Lappeenrannassa.

Suomen kunnat ovat keskenään hyvin erilaisia, joten lain on oltava joustava. Jatkossakin tarvitaan sekä strategisia että yksityiskohtaisempia toteutusta ohjaavia kaavoja. Tärkeää on kunnan kaavamonopolin säilyttäminen, sillä kunta vastaa yhdyskunta- ja kaupunkirakenteen loppukustannuksista ja alueen elinvoimasta.

Tulevaisuuden keskeisiä kysymyksiä ovat kaupunkirakenteen tiivistäminen ja eheyttäminen. Kaavoituksen suurena haasteena on eri intressien yhteensovittaminen, osallistaminen ja vuorovaikutus. Uudistettavan lain olisi määriteltävä, mikä on osallistamisen ehdoton minimi. Asukkaiden osallistaminen pitäisi sijoittaa kaavaprosessissa mahdollisimman alkuun, jolloin asioihin voi vielä aidosti vaikuttaa.

Myös Kuntaliiton lakimies **Minna Mättö** piti nykyistä lakia joustavana: harvoin laki on estänyt hyviä asioita. Hän painotti, että uudistetun lain on edelleen perustuttava sosiaaliseen, ekologiseen ja kulttuuriseen kestävyyteen. Demokraattisen päätöksenteon pitää tapahtua mahdollisimman lähellä asiakasta: kuntalaisia, naapureita, rakentajia. Niiden, joiden elinympäristöstä on kyse, on voitava aina vaikuttaa ja valvoa lain soveltamista. Viranomaisten tehtävänä on tarkistaa, että kussakin hankkeessa on tarvittava asiantuntemus ja paikallistuntemus.

Osaavatko kunnat kantaa vastuuta?

Ympäristöministeriön erityisasiantuntija **Lauri Jääskeläinen** kommentoi erityisesti niitä asioita, jotka nykyisestä laista pitäisi tarkistaa. Hän totesi viime vuosien lakimuutoksien delegoineen valtaa valtiolta kunnille. Kysymys onkin, osaavatko kunnat kantaa vastuuta. Tehdyt suunnittelutarveratkaisut ja myönnetyt kaavapoikkeamiset osoittavat, että monissa kunnissa päätösvallan siirtämiseen sisältyy riski yhdyskuntarakenteen hajoamisesta.

Huolena on myös se, että nykyinen laki ei tunnista isojen kaupunkien ja pienempien kuntien erilaisia tarpeita. Jääskeläinen totesi, että aika on ajanut yhtenäisen lain ohi. Hän oli huolissaan myös konsulttien roolista.

– Alle 6 000 asukkaan kunnassa ei tarvitse olla kaavoittajaa. Pystyvätkö paikalliset poliitikot välittämään konsulteille paikallistietoa? Kunnissa pitää olla oma vahva paikallistuntemus maankäytössä ja rakentamisessa – kaavoittajia tarvitaan, Jääskeläinen sanoi.

TAAVI LINDFORS

> DEMOKRAATTISEN PÄÄTÖKSENTEON PITÄÄ TAPAHTUA MAHDOLLISIMMAN LÄHELLÄ ASIAKASTA: KUNTALAISIA, NAAPUREITA, RAKENTAJIA.

Päättäjien tietotaso ei aina vakuuta

Puheenvuorojen jälkeen alkoi vilkas keskustelu. Digitalisaatiokehitys kaavoituksessa nähtiin paitsi mahdollisuutena ja työvälineenä myös pelottavana uhkana.

Myös rakentamisen vastuukysymyksistä keskusteltiin: vastuiden pitäisi olla ketjutettuja siten, että ne jakautuisivat kaikille osapuolille tilaajasta suunnittelijaan ja rakentajaan. Ajatusta rakennusten määräaikaiskatsastuksista ei pidetty kannatettavana.

Lakiuudistuksen valmistelussa kaikki osapuolet puhuvat rakentamisen laadusta. Koska laadun voi kukin ymmärtää omista näkökulmistaan, toivottiin, että laatu määriteltäisiin eri yhteyksissä aina erikseen.

Annukka Lindroos

3A Talks on Suomen Arkkitehtiliitto SAFAn, Arkkitehtitoimistojen liitto ATL:n ja Archinfon järjestämä avoin keskustelutilaisuus, joka pidetään joka kuukauden toisena tiistaina yhteisellä toimistolla (Malminkatu 30, Helsinki). Tervetuloa tapaamaan kollegoita ja keskustelemaan ajankohtaisista aiheista!

MRL:n uudistus – mistä on kyse?

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus käynnistyi toukokuussa 2018. Uudistuksen tavoitteena on kehittää suunnittelujärjestelmää, rakentamisen ohjausta ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksia sekä ajanmukaistaa lakitekstiä. Uutena asiana lakiin on tulossa muun muassa elinkaarilaskenta.

Työtä varten on asetettu kaikki eduskuntapuolueet käsittävä parlamentaarinen seurantatyöryhmä ja laaja sidosryhmäfoorumi. Lakia valmistelee työryhmä ja sen alaisuudessa toimivat kuusi jaostoa:

- alueiden käyttö
- rakentaminen
- osallistuminen, vuorovaikutus ja vaikutusten arviointi
- kaavojen toteuttaminen
- rajapinnat
- digitalisaatio ja asiakaslähtöiset prosessit.

Työryhmässä ja jaostoissa on mukana useita arkkitehteja. Ensimmäiset lakiluonnokset ovat valmiina syksyllä 2020, ja eduskuntakäsittely alkaa vuonna 2021. Laki on tarkoitus saada valmiiksi ja voimaan seuraavan vaalikauden aikana.

Jaana Räsänen Arkin rehtoriksi

Archinfon erityisasiantuntija Jaana Räsänen aloittaa uudessa tehtävässään 1.5.2019.

Arkkitehtuurikasvatuksen erityisasiantuntija, arkkitehti Jaana Räsänen siirtyy luotsaamaan Lasten ja nuorten arkkitehtuurikoulu Arkki ry:tä. Vuonna 1993 perustettu yleishyödyllinen yhdistys tarjoaa lapsille ja nuorille taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta arkkitehtuurissa sekä arkkitehtuurin ja muotoilun teemakursseja ja työpajoja. Arkin opettajakuntaan kuuluu parikymmentä arkkitehtia, ja lapsia osallistuu toimintaan viikoittain tuhatkunta. Räsänen on aiemmin toiminut Arkissa opettajana seitsemän vuoden ajan.

ARKKI

Arkin perustaja ja rehtorina toiminut **Pihla Meskanen** jatkaa Arkki International toimitusjohtajana. Vuonna 2013 perustettu Arkki International tuotteistaa Arkin opetussisältöjä ja vie niitä ulkomaille. Tällä hetkellä kouluja on viidessätoista kaupungissa seitsemässä eri maassa.

"On mahtavaa saada Jaana Arkin tiimiin jatkamaan toiminnan kehittämistä. Jaana on täydellinen valinta rehtoriksemme", Meskanen sanoo.

ARKKITEHTITOIMISTO NRT

Tapiolan uimahalli on säilytettävä

SAFA esittää Tapiolan uimahallin säilyttämistä tuleville sukupolville osana kansallismaisemaa ja suomalaista historiaa.

SAFA on erittäin huolestunut Espoon kaupungin aikeista purkaa kulttuurihistoriallisesti, arkkitehtonisesti ja kaupunkimaisemallisesti merkittävä Tapiolan uimahalli.

Muutokset Tapiolan keskustan alueella ovat viime vuosina olleet suuria: kaupunkikuvan mittakaava on muuttunut ja tulee muuttumaan lisää lähivuosina.

– Parhaiten säilynyt osa on keskusallas ja sitä ympäröivät rakennukset. Tapiolan uimahalli ulkoaltaineen ja atrium-katsomoineen on erottamaton osa keskusaltaan ympärille muodostunutta kokonaisuutta, jota voidaan verrata Helsingin Senaatintoriin. Molemmat ovat osa kaikkien suomalaisten yhteistä historiaa sekä maamme suhteellisen nuorta kaupunkirakentamisen historiaa. Huomionarvoista on se, että Tapiolan uimahalli on Suomen viidenneksi vanhin uimahalli ja pääkaupunkiseudun toiseksi vanhin Yrjönkadun uimahallin jälkeen, SAFAn puheenjohtaja **Henna Helander** sanoo.

Tapiolan puutarhakaupunki, suomalainen sovellus kansainvälisestä puutarhakaupunki-ideologiasta, sai kansainvälistä tunnustusta jo valmistuessaan 1950–1960-luvuilla. Osaksi maisemaa sijoittuneet, arkkitehtuuriltaan edistykselliset rakennukset ja ennakkoluuloton julkisten toimintojen ja asumisen yhdistäminen tekivät siitä maailmankuulun. Tapiola on myös olennainen osa Suomen itsenäisyyden ajan kaupunkirakentamisen historiaa. Se todistaa, kuinka sodanjälkeisessä Suomessa arkkitehtuuri haluttiin osaksi kaikkien ihmisten arkea.

Tapiola on yksi ympäristöministeriön nimeämistä kansallismaisemista ja Museoviraston määrittelemä valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009). Tapiolan puutarhakaupunki sisältyy myös Suomen modernismin merkittävien kohteiden valikoimaan, jonka Suomen Docomomo-työryhmä julkaisi vuonna 2017.

Suunnannäyttäjäksi muun modernin rakennuskannan korjaamiselle

– Rakennukset ovat aina parhaimmillaan alkuperäisessä käytössä. Silti rakennusten käyttöön liittyvät tekijät ja tarpeet voivat aikojen kuluessa muuttua. Jos edellytyksiä alkuperäiselle käyttötarkoitukselle ei enää ole, voidaan harkita uutta, olemassa olevaan rakennukseen soveltuvaa käyttöä. Esimerkki modernismin arkkitehtuuria edustavan rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksesta Tapiolassa on entisen kirjapainon eli WeeGee-talon muutos museo- ja opetuskäyttöön, Helander sanoo.

Merkittävimpien rakennusten ja ympäristöjen säilymiseksi tulee käyttää kaikkia tutkimuksen ja suunnittelun mahdollistamia keinoja. Siksi myös Tapiolan uimahallin korjaamisessa tulee hyödyntää laajasti modernin arkkitehtuurin ja etenkin betonirakenteiden korjaamisen tietämystä, osaamista ja innovointia. Tapiolan uimahallin korjaaminen voisi toimia suunnannäyttäjänä muun modernin rakennuskannan korjaamiselle.

VUOSI RAKENTAMISMÄÄRÄYSKOKOELMAN UUDISTUSTEN JÄLKEEN

SUUNNITTELIJAN NÄKÖKULMA 2019

Tiistai 7.5.2019, Helsinki

LAPI-talo, Lapinlahdenkatu 1 B, Helsinki

8.30 Ilmoittautuminen ja kahvi

9.00 Rakentamismääräyskokoelman kokemukset ja tulevaisuus
erityisasiantuntija Lauri Jääskeläinen, ympäristöministeriö

9.30 Käytännön kokemuksia uusien asetusten soveltamisesta
– korjausrakentamisen muuttunut ohjaus
tarkastuspäällikkö Pasi Timo, Rakennusvalvonta, Vantaa

10.15 Tauko

10.30 Paloturvallisuus
Toimitusjohtaja Juha-Pekka Laaksonen, L2 Paloturvallisuus Oy

11.30 Lounas

12.30 Meluntorjunta ja ääniolosuhteet
yksikönjohtaja Mikko Kylliäinen, A-Insinöörit

13.15 Energiatehokkuus
Rakennusneuvos Pekka Kalliomäki, ympäristöministeriö

14.00 Kahvitauko

14.15 Käyttöturvallisuus ja esteettömyys
yliarkkitehti Niina Kilpelä, ympäristöministeriö

15.00 Asuntosuunnittelu
vastaava lupa-arkkitehti Leena Jaskanen, rakennusvalvonta, Vantaa

15.45 Päivä päättyy

Järjestäjät: SAFA ja RIL

Osallistumismaksut:
RIL, SAFA, RKL, RIA, SuLVI, MIL, MARK, jäsenet: 390 euroa + 24 % alv.
Muut: 470 euroa + 24 % alv.

Hinnat sisältävät luennot, luentoaineiston sekä ohjelmaan merkityt tarjoilut.

Tapahtuma saatavana myös webinaarina.
Tapahtuman jälkeen linkki poistuu käytöstä, eikä tallennetta jaeta jälkikäteen.

Webinaarin hinta: 330 euroa + 24 % alv.

Ilmoittautuminen ja lisätietoa:
www.safa.fi > Koulutus
www.lyyti.fi/reg/Vuosi_Rakentamismaarays-kokoelman_Uudistuksen_Jalkeen_Suunnittelijan_Nakokulma_8162

Elokuvasta Planeta Petrila.

Arkkitehtuuria ja elokuvaa Budapestissa

Maaliskuun alussa Budapestissa järjestettiin arkkitehtuurielokuvien tapahtuma, johon valitut filmit onnistuivat herättämään ajatuksia ja tunteita.

Arkkitehtuurielokuvatapahtuman järjesti jo 11. kerran Unkarin nykyarkkitehtuurin keskus KÉK yhdessä elokuvateatteri Toldin kanssa. Toldi on ollut olemassa jo vuodesta 1932, mutta se on joutunut kokemaan monia muodonmuutoksia. Nyt siellä esitetään kahdessa teatterissa korkeatasoisia elokuvia alkukielillä. Paikka on suosittu myös monien erilaisten elokuvafestivaalien tapahtumakeskuksena.

Tapahtuman teemana oli *Apocalypse? – Later.* Teema liittyi kiivasta tahtia etenevään urbanisoitumiseen ja sitä seuraavaan hurjatahtiseen ja jopa kritiikittömään rakentamiseen, samalla kun maailman uskotaan vaappuvan jonkinlaisessa Ilmestyskirjan kuvailemaa kohtaloa edeltävässä tilassa. Järjestäjät olivat kuitenkin olleet optimistisia ja lisänneet otsikkoon tärkeän sanan ”myöhemmin”.

> MIKÄLI ODOTTI ELOKUVIA KUULUISISTA *JET LAG* -ARKKITEHDEISTA TAI PIANOMUSIIKKIA HELISEVIÄ ARKKITEHTUURI-TAIDE-ELOKUVIA, JOUTUI PETTYMÄÄN.

Muutakin kuin taidefilmejä

Mikäli odotti elokuvia kuuluisista *jet lag* -arkkitehdeista tai pianomusiikkia heliseviä arkkitehtuuri-taide-elokuvia, joutui pettymään. Vaikka mukana oli **Tadao Andōsta** tehty ja tämän persoonaa ja ajattelutapaa sekä toimiston työskentelyä valottava filmi *Samurai Architect*, vei suuri osa elokuvista tai dokumenteista aivan toisenlaisiin mielen ja tilojen maisemiin.

Suomalaiselle katsojalle tapahtuma oli myös oiva oppitunti, koska se kertoi paikoista ja ongelmista, joita me täällä Pohjoismaissa emme kovin usein tule ajatelleeksi. Yksi kiinnostavimmista filmeistä vei Makedonian pääkaupunkiin Skopjeen,

joka tuhoutui maanjäristyksessä vuonna 1963. Katastrofi sai aikaan suuren solidaarisuuden vyöryn, ja japanilainen arkkitehti **Kenzō Tange** voitti kilpailun kaupungin uudelleenrakentamiseksi ja jäsentelyksi.

Sittemmin Skopjessa on unohdettu modernismille tyypillinen tapa rakentaa ja ylläpitää kaupungin keskustaa. Nykyhallitus ja populistinen maku ovat aiheuttaneet sen, että keskeisille paikoille on toteutettu kertaustyylisiä ja ympäristössään outoja klassisoivia uudisrakennuksia, ilman minkäänlaista kaupunkikuvallista logiikkaa ja jäntevyyttä. Tulos on sen lajin sekasotkua, että ajatukset alkoivat piipahdella Ruotsista ja meiltäkin tuttujen arkkitehtuurikapinoiden oudoille taajuuksille.

Hotellista hiilikaivokseen

Hotel Jugoslavija -niminen ranskalainen elokuva vei katsojansa menneisyyteen eli aikanaan suurella kunnianhimolla Belgradiin rakennettuun ja Balkanin suurimpaan modernistiseen hotelliin, jossa presidentti **Tito** kestitsi valtionpäämiehiä ja kuuluisuuksia. Sittemmin rapistunut rakennus toteutettiin aikanaan ylpeydellä. Elokuva pohdiskelee tämän ainutlaatuisen ja lomaparatiisinakin tunnetun, oman aikansa laaturakennuksen kohtaloa ja tilaa.

Elokuvapäivät esittelivät myös niitä visioita ja utopioita, joita sekä Neuvostoliitto että Yhdysvallat tulevaisuudenuskossaan kehittivät noin puoli vuosisataa sitten. Osasta on vain murusia jäljellä, ja syitä on monia. Ne eivät aina olleet visionääreissä itsessään.

Puhuttelevimpiin filmeihin kuului romanialaisen **Andrei Dascalescun** ohjaama *Planeta Petrila*. Se vei Romanian Transilvaniaan ja maan vanhimman mutta kuolevan hiilikaivoksen arkipäivään. Entinen kaivosmies **Ion Barbu** ryhtyi anarkistiseksi taiteilijaksi ja keräsi ympärilleen ihmisiä, jotka lakkautettavasta hiilikaivostoiminnasta ja korruptoituneista poliitikoista huolimatta halusivat taistella yhdyskuntansa ja sen kollektiiviselle muistille tärkeiden paikkojen puolesta; muutakin voi yhdyskunnan "viheriöittämiseksi" tehdä kuin jyrätä sen maan tasalle ja ottaa EU-rahat omiin syviin pormestarinpalttoon taskuihin. Taistelussa taiteilijan apuna oli rakennussuojelun piirissä pääkaupungissa työskentelevä kaunis nainen, sinnikäs ja taitava arkkitehti.

Elokuva laittoi ajoittaisesta hauskuudestakin huolimatta miettimään keinoja huolehtia kuihtuvista kaupungeista ja yhdyskunnista sekä luoda niihin uskoa tulevaisuuteen. Se ei välttämättä vaadi opiskelijatyöpajoja vaan jotakin aivan muuta. Erikoinen, dramaattinen sekä hellyttäväkin, upeaa musiikkia tulviva elokuva herätti yleisössä raikuvat aplodit.

Budapestin tapahtuma on saanut innoitusta yhteistyöstä Rotterdamin arkkitehtuurielokuvafestivaalin kanssa ja pyörii osin vapaaehtoisvoimin. Festivaali on hankkinut uskollisen yleisön – Toldin molemmat salit olivat lähes jokaisessa esityksessä loppuunmyydyt.

Tarja Nurmi

Lisää tapahtumasta: filmnapok.kek.org.hu

Tapahtumapaikkana toimi elokuvateatteri Toldi.

TARJA NURMI

Hotel Jugoslavija sijaitsee Belgradissa, Serbiassa.

Budapestin parasta uutta

Budapestissa on – kaiken vanhan lisäksi – tutustumisen arvoista uutta arkkitehtuuria.

Budapestilla on monet kasvot: turkkilaisia ja uudempia kylpylöitä, loistonsa menettäneitä hotelleja, Budan vuoren keskiaikaa ja mahtailevaa nykyaikaa, sosialismin ajan huonoa "uutta" arkkitehtuuria ja vastapainona vaikkapa uusgoottilainen parlamenttitalo, josta sanottiin, että se on niin kaunis, ettei sisälle pidä päästää ainuttakaan poliitikkoa.

Pestin puoli säilyi melko hyvin toisen maailmansodan pommituksissa, mutta sosialismin aikana tavallisia rakennuksia ei juurikaan ylläpidetty. 50 vuoden laiminlyönti näkyy vielä monin pakoin. Nyt katukuva on täynnä loistoonsa saatettua vanhan ajan kertaustyylistä kaupunkiarkkitehtuuria. Turistien suosima kävelykatu Váci utca ylpeilee muutamilla hengästyttävän hienoilla julkisivuilla.

Vaikka julkinen liikenne toimii ja kaupungissa on helppo liikkua, kauneimmat kaupunginosat ovat jalankulkijalle paratiisi: ne tarjoavat paljon katseltavaa ja ihailtavaa. Kadunvarsilla on uhkeaa jugendia, robustia uusrenessanssia ja -barokkia, urbaania funkista – lähes mitä vain. Kaupunkitalot edustavat juuri sitä, mitä eurooppalainen kaupunkirakentaminen voi parhaimmillaan olla: korkeita kerroksia, tilavia huoneita, sisäpihoja – tiivistä mutta esteettisesti aina jotenkuten korkealaatuista ja moneen taipuvaa.

Kenkälusikoitu uudisrakennus

Tonavan alitse on vedetty skandaalien ja korruption leimaama tuliterä metrolinja M4. Vanhan kauppahallin tuntumasta voi laskeutua vaikuttavan betonihässäkän kautta nykyaikaiseen metroon ja nousta pois vaikka joen toisella puolella. Hotelli ja kylpylä Gellértin metroasemalla kohtaa psykedeelisen mosaiikkitunnelin. Kálvin tér -asema taas on tilallisesti kiehtova sekoitus mielikuvitusta ja uuden sukupolven Piranesia.

Arkkitehtitoimisto O'Donnell + Tuomeyn suunnittelema Keski-Euroopan yliopisto CEU on vastikään toteuttanut uudisrakennuksen, kenkälusikoiden sen äärimmäisen taitavalla tavalla vanhaan kaupunkirakenteeseen. Yleisöllä on pääsy yhteisiin tiloihin, mutta upea kirjasto päästää uumeniinsa vain opiskelijat ja tutkijat. Kattoterassilta avautuu monenlaisia näkymiä Budapestin keskustaan ja Tonavan ylitse. Opiskelijoita varten on aivan oma kattopuutarhan osa, jossa he voivat kasvattaa vaikkapa yrttejä.

Yliopiston arkkitehtuuri on selkeää ja rakennuksen eri osia sitovien kulkuteiden puolesta oivaltavaa. Kaikkialla on dynaaminen ja samalla pysyvä, korkealaatuisten materiaalien tuoma leima. **Sheila O'Donnellille** myönnettiin hiljattain merkittävä WIA- eli Women in Architecture -palkinto. Pelkästään tämän rakennuksen perusteella on helppo ymmärtää miksi. Valitettavasti CEU on joutunut likaisen poliittisen pelin kohteeksi, ja sen on määrä muuttaa Wieniin.

Vanha kaupungintalo nykyaikaan

Laatunsa puolesta ehdotonta ja tuoreinta kärkeä edustaa arkkitehtitoimisto Hetedik Műteremin Unkarin kansallispankille tekemä Budan vanhan kaupungintalon restaurointi ja rekonstruktio. Rakennuksessa on osittain keskiaikaisiakin tiloja, ja se on saanut sittemmin barokin aikana juhlavamman muodon. Rakennus sijaitsee linnavuoren tärkeällä aukiolla Matiaksenkirkkoa vastapäätä ja lähellä Kalastajanlinnaketta. Sisälle pääsee aukion puoleisen kahvilan kautta, mutta varsinainen pääovi on sivukadulla.

Suunnittelusta on vastannut arkkitehti, professori **Levente Szabó**. Lopputulos on mietitty äärimmäisen huolella yhdessä erikoisasiantuntijoiden kanssa. Kaikkein vanhimmissa tiloissa on tyylikäs kirjakauppa ja kahvila. Katutasossa on myös bistro. Kaksi sisäpihaa on katettu siten, että päivänvalo siivilöityy niihin pehmeästi. Pommituksissa turmeltuneet osat on palautettu ja rikkoutunut katto yhtenäistetty. Ullakkokerroksen toimisto- ja tutkimustiloissa on näkyvissä alkuperäisiä kattorakenteita, ja kadulta näkymättömissä avautuu henkilökuntaa varten tehtyjä terassiparvekkeita. Toinen eli pääkerros on kokouskäytössä, ja sinne pääsee komean barokkiportaikon kautta.

Kellarikerroksesta löytyy vanhoja holvitiloja sekä kurkistuksia vuoressa olevaan luolastoon. Osa kiinteistä jalopuisista kalusteista on tehty juuri näihin tiloihin, ja taakse on taitavasti kätketty talon nykyaikaan tuonutta tekniikkaa. Rakennuksessa pidetään korkeatasoisia näyttelyitä.

Suomi mainittu

Budapestilainen arkkitehti **László Földes** on työskennellyt jonkin aikaa myös Suomessa, mistä näkyy vaikutteita arvostetun Toldy-kymnaasin täydennykseksi rakennetun urheiluhallin punatiiliarkkitehtuurissa. Földes kertookin oppineensa paljon Suomessa olonsa aikana, erityisesti arkkitehti **Kari Järviseltä**. Toimisto on viime vuosina suunnitellut yksityisille tilaa-

jille elegantteja kaupunkihuviloita ja yksityistaloja. Viehättävimpiä niistä on yliopistorehtorille ja tämän puolisolle suunniteltu hienostuneen punainen harjakattoinen, massaltaan tiukka puikkomainen huvila Long Brick House: sisätilaa dominoi yli 17 metriä pitkä kirjaseinä ikkunakomeroineen.

Budapestista löytyy myös arkkitehtuurikeskus FUGA kirjakauppoineen. Arkkitehtuurikartta vuodelta 2014 vaatisikin jo päivittämistä.

Tarja Nurmi

> VAIKKA JULKINEN LIIKENNE TOIMII JA KAUPUNGISSA ON HELPPO LIIKKUA, KAUNEIMMAT KAUPUNGINOSAT OVAT JALANKULKIJALLE PARATIISI.

KUVAT: LEVENTE SIROKAI

TAMÁS BUJNOVSZKY

Yllä ja alla: Long Brick House.

Two in One House Budapestissa on myös Földesin töitä.

JANOS SZENTIVÁNI

Yllä ja alla: Toldy-kymnaasi.

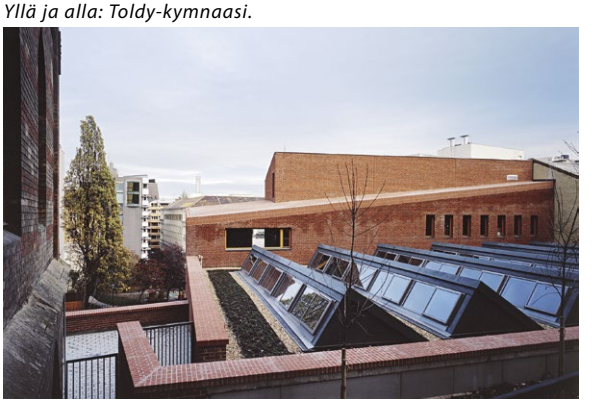

Periferiassa ja metropoleissa – Gino Valle

Italialaisen arkkitehdin Gino Vallen elämänkaari on kuin 1900-luvun Euroopan tarina pienoiskoossa. Tuore elämäkerta antaa perusteellisen kuvan Vallen toisen maailmansodan jälkeen kukoistukseen lähteneestä urasta.

Friulin maakunnassa syntynyt arkkitehti Gino Valle (1923–2003) teki pitkän, samalla kertaa syvästi Pohjois-Italian synnyinjuuriin ja maailman metropoleihin ulottuneen uran. Häntä ja hänen monipuolista tuotantoaan voi verrata parhaillaan Ateneumissa esillä olevaan taiteilija **František Kupkaan** (1871–1957). Molemmat suhtautuivat modernismiin luovasti.

Vallen elämäkertateoksen on laatinut kaksi professoria, **Pierre-Alain Croset** ja **Luka Skansi**. Milanon polyteknillisessä korkeakoulussa professorina toimiva Pierre-Alain Croset on erikoistunut paitsi Vallen myös **Alvar Aallon**, **Carlo Scarpan** ja **Álvaro Sizan** tuotantoon. Arkkitehtuurihistorioitsija Luka Skansi taas on tutkinut erityisesti 2000-luvun italialaista sekä entisen Jugoslavian ja Neuvostoliiton arkkitehtuuria.

Saksalaisten vankileiriltä selviytyneellä Gino Vallella oli luontaista antipatiaa arkkitehtuurin tähtikulttia kohtaan. Täydennettyään keskeytyneet opintonsa Venetsiassa Valle vietti vajaan vuoden Harvardissa ja opiskeli urbaania kaupunkisuunnittelua **Walter Gropiuksen** johdolla. Amerikkalainen avantgarde yhdistettynä humanismiin olivat matkalaukussa, kun Valle palasi vuonna 1951 Venetsiaan, missä hän toimi CIAM:n kesäkurssien opettajana ja osan aikaa **Le Corbusierin** assistenttina.

Vallen varhaisissa, 1940-luvun lopulle ajoittuvissa töissä on vaikutteita Alvar Aallosta. Muun muassa elokuvateatteri Margherita (1948) Tarcentossa on lainannut katsomon kattoratkaisun Viipurin kirjastosta. Myös **Frank Lloyd Wright** oli Vallelle tuttu jo ennen Amerikan vuotta. Kotiseudun Friulin alppimaisemat soveltuivat luontevasti wrightiläisiin aiheisiin.

Valle luonteenomaisesti otti etäisyyttä toisen maailmansodan jälkeiseen angloamerikkalaiseen keskusteluun. Valle ei

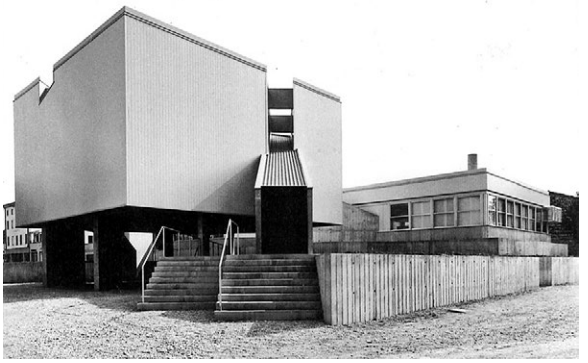

ROBERTO SCHEZEN

Casarsa della Delizian kaupungintalo.

ITALO ZANNIER

Zanussin konttorirakennus.

> KIINNITTYMINEN UDINEEN TOIMI ERÄÄLLÄ TAVALLA JARRUNA SILLE, ETTEI VALLE MISSÄÄN VAIHEESSA OMAKSUNUT KASVOTONTA JA ANONYYMIÄ KANSAINVÄLISYYTTÄ.

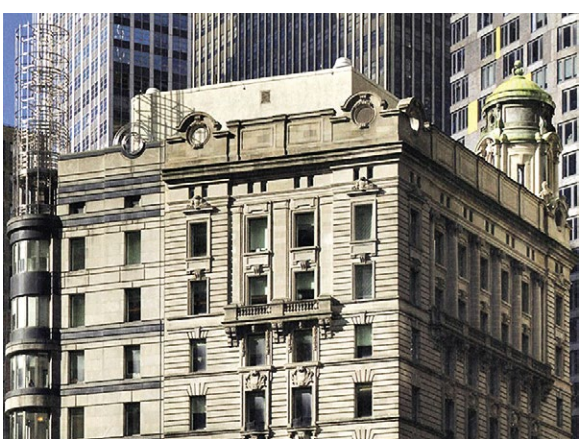

GIUSEPPE DALL'ARCHE

Banca Commerciale Italiana.

allekirjoittanut muun muassa **Lewis Mumfordin** esittämää kritiikkiä **Ebenezer Howardin** puutarhakaupunkiaatetta kohtaan. Howard edusti Mumfordille nostalgiaa ja antiurbanismia. Vallelle toteutuneet puutarhakaupungit olivat eräänlainen testi ja laboratorio, ja niiden toimivuus ja onnistuneisuus tuli arvioida kokemusten eikä teorioiden kautta.

Valle ei ollut teoreetikko; kirjalliset dokumentit ovat harvassa. Haastattelussa vuodelta 1970 Valle ilmaisee elinikäisen mieltymyksensä Alvar Aallon tuotantoon. Nähdessään vuonna 1951 Chicagossa valokuvia Säynätsalon kunnantalosta Valle toteaa oivaltaneensa Aallon nerokkuuden, jossa epäformaalinen muotokieli kumpuaa luonnosta ja jossa muoto sinänsä ei ole itsetarkoitus vaan tarkoitettu muodostamaan käyttökelpoista ja toimivaa tilaa.

Kaikki suuntaukset kokeiltu

Suhtautuminen Vallen tuotantoon on ollut yhtä kaksijakoista kuin hänen arkkitehtuurinsa on edustanut näennäisesti vastakkaisia piirteitä. Valle teki toistuvasti pesäeroa teolliseen muotoiluun ja standardisointiin samalla kun hän loi muun muassa Zanussille ja IBM:lle ikonisia designtuotteita ja edisti Italian sodanjälkeistä elementtirakentamista. Valle arvosti käsityöperinnettä ja paikallisuutta, mutta halusi eroon Italiassa muutoin vallalle päässeestä kaipuusta vanhoihin hyviin aikoihin ennen modernismia.

Eräs ensimmäisistä Vallen kansainvälisille areenoille nostaneista kriitikoista oli **Kenneth Frampton**. Frampton kytki artikkelissaan vuodelta 1983 Vallen tuotannon ajankohtaiseen keskusteluun kriittisestä regionalismista ja näki yhtymäkohtia **Utzoniin**, **Ungersiin**, **Sverre Fehniin** ja Carlo Scarpaan.

Valle on käynyt läpi periaatteessa kaikki sodanjälkeisen arkkitehtuurin eri suuntaukset. 50-luku merkitsi Vallelle kontekstuaalisuutta ja brutalismia, tunnetuimpana tuloksena Zanussin konttorirakennus Porciaan (1961). Ensimmäisen synteesin kaudeksi on Valle-biografiassa nimetty ajanjakso 1961–1978. Valle sai toimeksiantoja lukuisista asuinkohteista, joita hän lähti sovittamaan usein historialliseen ympäristöön. Mukana oli myös Casarsa della Delizian kaupungintalo (1974), jolle erityisleiman antaa diagonaaliset kulkuväylät. Chicagoon järven rannalle Valle suunnitteli korkean asuintornin, jossa autopaikoitus ratkaistiin peräti yhdeksään maanpäälliseen kerrokseen (1966). Autot laitettiin kurvaamaan ramppeja pitkin korkeuksiin. Mielleyhtymältä saman aikakauden Makkarataloon ei voi välttyä.

Synnyinkaupunkiinsa Udineen Valle pääsi toteuttamaan suuren sosiaalisen asuinyksikön veden äärelle. Typologia oli äärimmilleen karsittu kolmeen asuntopohjaan: kahteen hiukan toisistaan poikkeavaan kaksioon ja yhteen miniyksiöön. Valle loi ankarissa reunaehdoissa sadalla asuinyksikölle juhlavat sisäänkäynnit komein maisemanäkymin. Ratkaisulla hän halusi nimenomaisesti poiketa muutoin ihailemansa Le Corbusierin Marseillen Unité d'Habitationin pimeistä sisäkäytävistä. Udinen projekti poiki lisää sosiaalisen asuntotuotannon toimeksiantoja.

Banca Commerciale Italiana tilasi Vallelta New Yorkiin laajennusosan 1980-luvulla. Frampton ei ollut yksinomaan ihastunut toteutukseen, jossa hän näki liiallista formaalista autonomisuutta ja epämateriaalisuutta. Vallelle itselleen projekti oli kuitenkin tärkeä ja kehitti hänen ymmärrystään siitä, miten huippuunsa kehittynyttä urbaania ympäristöä voi lähestyä lisärakentamisen kautta.

Kotikaupunki tukikohtana

Vallen viimeiset kymmenen aktiivivuotta kuluivat suurelta osin laajojen kaupunkiuudistusten merkeissä. Tuntumaa suuriin transformaatioprojekteihin Valle sai jo 1970-luvun Milanossa, jossa hän oli mukana toteutumatta jääneessä La Rinascente -pääkonttorihankkeessa. Yksityisiin aloitteisiin ja moottoriteihin perustuvat Milanon Portellon kauppakeskuskompleksi ja Rooman vastaavantyyppinen Bufalotta Porta di Roma valmistuivat lopullisesti vasta Vallen kuoleman jälkeen. Molemmissa jättihankkeissa on kiinnitetty huomiota maiseman haltuunottoon ja autoilta rauhoitettujen laajojen kävely- ja oleskelualueiden luomiseen. Studio Valle Architetti jatkaa edelleen toimintaansa muun muassa Vallen pojan **Pietron** johdolla.

Udinen provinsiaalinen kaupunki tukikohtanaan Gino Valle pystyi luomaan omanlaistaan ja ajassa muuntuvaa arkkitehtuuria paitsi eri puolille Italiaa myös Saksan suurkaupunkeihin, Pariisiin ja Amerikkaan. Kiinnittyminen Udineen toimi eräällä tavalla jarruna sille, ettei Valle missään vaiheessa omaksunut kasvotonta ja anonyymiä kansainvälisyyttä. Italian sodanjälkeistä arkkitehtuuria ei voi ymmärtää tuntematta Vallen kaltaisten vähemmän kuuluisien arkkitehtien panosta.

Lauri Jääskeläinen

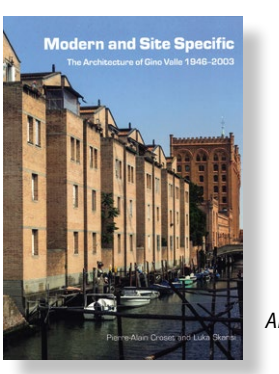

Pierre-Alain Croset & Luka Skansi: Modern and Site Specific. The Architecture of Gino Valle, 1946–2003. 351 sivua. Lund Humphries 2018.

KOLUMNI

OSMO LAPPO
emeritusprofessori, arkkitehti SAFA

JUSSI KAUTTO

> REPIMISESTÄ PITÄÄ TÄMÄN HETKEN HENKI HUOLEN. TOIVON, ETTÄ MYÖS RAKENTAVA MIELI JA ETEENPÄIN AUTTAVAT KANNANOTOT TULISIVAT RUNSAINA ESILLE.
> – CLAS-OLOF LINDQVIST VUONNA 1969

Kylmää kyytiä punalöylyssä

Arkkitehtien neuvottelupäivät keväällä 1969

Arkkitehtiosaston opintouudistus käynnistyi Otaniemessä loppusyksystä 1968. Sitä vauhditti länsimaisia yliopistoja ravistellut vasemmistoradikalismi punalippuineen ja seinävaatteineen. Monien kokousten ja neuvottelujen jälkeen uusi valinnaisuuteen pohjaava opetusohjelma saatiin valmiiksi keväällä 1969.

JUSSI KAUTTO, ARKKITEHTIYO. 1969

Arkkitehtikilta järjesti 14.–15.4.1969 Otaniemessä koulutuspäivät tukeakseen uuden opetusohjelman läpimenoa TKK:n opettajaneuvostossa. Päivien seminaariosuuden jälkeinen illanvietto muuttui sitten arkkitehtiosaston ”valtaukseksi” perusteellista siivousta vaativin seurauksin.

Opetusohjelma hyväksyttiin, mutta se ei kuitenkaan riittänyt kumouksen kellokkaille. He kävivät edelleen kuumana ja huomauttivat televisiossa esiintyneelle killan puheenjohtajalle, että riitely oli vasta alkanut. Ilmapiiri osastossa vaikutti levottomalta. Pahoin aavistuksin odottelinkin SAFAn tulevia neuvottelupäiviä.

Suomen Arkkitehtiliiton neuvottelupäivät pidettiin 25.–26.4.1969 Insinööritalossa Helsingissä. Osallistuminen oli ilmaista sekä arkkitehdeille että opiskelijoille. Päivien teema *Arkkitehtikoulutuksen yhteiskunnalliset tavoitteet* oli houkutellut salin täyteen osanottajia. Neuvottelupäivien vetäjänä toimi arkkitehti **Arne Nevanlinna**, joka oli myös laatinut aiheesta johdantoartikkelin *Arkkitehtiuutisiin*.

SAFAn varapuheenjohtaja **Clas-Olof Lindqvist** avasi arkkitehtien neuvottelupäivät todeten: ”Arkkitehtikuntaa syytetään piintyneistä eristäytymisen ja itseihailun taipumuksista.

Tämän käsityksen muuttamiseksi on meidän itsemme pyrittävä poistamaan mielestämme väärän asenteen aiheuttaneet tekijät. Sen vuoksi pyrimme nyt alkavilla neuvottelupäivillä avoimeen, itsekriittiseen keskusteluun."

Lindqvist päätti puheensa: "Repimisestä pitää tämän hetken henki huolen. Toivon, että myös rakentava mieli ja eteenpäin auttavat kannanotot tulisivat runsaina esille." – Eipä arvannut Clasu, mitä oli tulossa.

Valtiovallan tervehdyksen toi kauppa- ja teollisuusministeri **Jussi Linnamo**. Hänen puheensa aikana opiskelijat päästivät salin takaosasta irti pienen porsaan, jonka selkään oli hiilellä piirretty SAFA. Possu tepasteli parketilla liukastellen estradia kohti ja herätti ansaitsemaansa huomiota. Linnamoa jäynä hymyilytti – ei ihme, hänhän oli naimisissa entisen teekkarityön kanssa.

Porsas oli saatu lainaksi jostain Lohjalta, minne se myös puulaatikossaan palautettiin.

Päivän pääesitelmässä sosiologi **Joachim Israel** Kööpenhaminan yliopistosta käsitteli korkeakouluopetuksen tavoitteita ja keinoja nyky-yhteiskunnassa. Esitelmää ei tietääkseni ole julkaistu.

Arkkitehti **Erik Kråkström** (SAFAn pj. 1966–1967) tarkasteli esityksessään muiden Pohjoismaiden arkkitehtikouluissa vastikään tehtyjä opetusohjelmien muutoksia. Hän totesi lopuksi: "Periaatteessa on opetuksen sisällöllinen kokoonpano meillä esitetyssä muodossa vähemmän vallankumouksellinen kuin suurimman osan tuntemistani arkkitehtikouluissa, missä pistejärjestelmä ja valinnanvaraisuus on läpiviety."

Välttämättömänä toimenpiteenä Kråkström piti arkkitehtikoulutuksen sekä maisema- ja sisustuskoulutuksen yhdistämistä saman katon alle. Kehityksen kelkka kulkee joskus hitaasti – vierähti viisi vuosikymmentä, ennen kuin Kråkan ehdotus toteutui.

Iltapäivän valmistellut puheenvuorot oli pyydetty kymmeneltä esiintyjältä, mukana arkkitehteja, opiskelijoita, median edustaja ja sosiologi. Minäkin olin joukossa esittämässä katsaukseni, joka tuskin oli kumouksen kuumentamille mieluista kuultavaa.

Ammattikunnan ulkopuolelta jäi mieleen nuoren toimittajan **Kimmo Kevätsalon** mielipide: "Toistaiseksi arkkitehdiksi opiskelevien ei ole tarvinnut miettiä, minkä hyväksi toimivat. Luvassa on ollut hyvä palkka, niin kutsuttu mahdollisuus toteuttaa itseään ja kun opiskeluaikana on ryyppäillessä viety pari kylttiä, niin kyllähän vekkulit teekkaripojat ovat sen saaneet anteeksi." Lopuksi Kevätsalo kysyi, kenen puolella ollaan tulevaisuudessa. Aikovatko opiskelijat jatkaa kapitalismin juoksupoikina?

Neuvottelupäivien toisen päivän teemoina olivat arkkitehtien jatko- ja täydennyskoulutuksen ongelmat. Aamupäivän keskustelu sujui vielä asiallisesti, mutta iltapäivällä repesi. Ohjelmassa oli vapaa keskustelu, joka karkasi puheenjohtajan käsistä vallankumouksellisten näytökseksi.

Arkkitehti **Reino Lammin-Soila** purki tuntojaan *au:ssa* näin: "Yleisinformaatiota jaettiin ylivoimakkain äänitehostein, niin että rumpukalvot olivat haljeta, pimennetyssä huoneessa sokaistiin silmät jollain 5000 watin värisevällä lampulla, joka tuntui kuin neulanpisto silmissä. Samalla heitettiin yleisön joukkoon paperinippuja, joita moni sai päähänsä."

Eturivissä istuvana jouduin minäkin lehtisateeseen. Pistin yhden lehdykäisen taskuuni, se on tallella vieläkin. Sen nimi on *Arkkitehtiliiton petos*.

Katsotaanpa vielä, mitä liiton tiedotussihteeri **Eeva Lukinmaa** kirjoitti *Arkkitehtiuutisissa*:

"Melkoiset neuvottelupäivät joka tapauksessa. Luultavasti (ja toivottavasti) ainutkertaiset SAFAn historiassa. Maon ja Leninin kuvien vuorotellessa taustalla, magnetofonien pauhatessa kilpaa toistensa ja puhujien kanssa, opiskelijoitten moittiessa yhä sattuvammin sanakääntein SAFAa kaiken taantumuksen ja mädännäisyyden pesäpaikaksi tuntui välillä uskomattomalta uskoa, että todella oltiin SAFAn omilla neuvottelupäivillä. Mutta oltiinpa vain."

Vasemmistoradikalismin huumassa monet nuoret arkkitehdit erosivat SAFAsta ja vastavalmistuneista monet jättivät liittymättä. Keskustelu SAFAn nuorisojäsenyydestä tyrehtyi vuosikausiksi. Sittemmin 1970-luvun alussa liitto uudisti sääntönsä ja perusti jäsenäänestyksellä valittavan liittovaltuuston. Ja vuosien mittaan useimmat eronneet palasivat takaisin.

Taistolaisuudeksi jähmettynyt vasemmistolaisuus jatkui A-killassa 1970-luvun lopun tienoille ja hiipui sitten opiskelevan nuorison arvonmuutoksen myötä.

Tämän kevään Arkkitehtipäivien teemana näyttää olevan *Kuri ja järjestys*.

Vanhassa vara parempi?

Osmo Lappo

Lähteet: Arkkitehtiuutiset vuodelta 1969, arkkitehti Jussi Kautto.

MELKOISET NEUVOTTELUPÄIVÄT JOKA TAPAUKSESSA. LUULTAVASTI (JA TOIVOTTAVASTI) AINUTKERTAISET SAFAN HISTORIASSA.
– EEVA LUKINMAA VUONNA 1969

SAFA otti maaliskuun lopulla kantaa Espoon kaupungin aikeisiin purkaa Tapiolan uimahalli. SAFAn kannanotto levisi myös lehdistöön, ja pari päivää myöhemmin Europa Nostra Finland valitsi Tapiolan uimahallin Suomen uhanalaisimmaksi kulttuuriperintökohteeksi. Muita kuukauden uutisaiheita olivat 18.3. käynnistyneen Europan 15 -arkkitehtuurikilpailun kohteet Tuusulassa ja Hyvinkäällä sekä *Kauppalehden* kirjoitus Uusi kaupunki -kollektiivin työskentelytavasta.

RAKENNUSLEHTI 18.3.

Kansainvälisen arkkitehtuurikilpailun kautta haetaan uutta ilmettä Hyvinkään keskustalle:

"Kilpailun kohteet sijaitsevat eri puolilla Eurooppaa aina Etelä-Italian Laterzasta Pohjois-Norjan Kautokeinoon. Ongelmat ja haasteet, joille kilpailun myötä etsitään ratkaisua, ovat kuitenkin yllättävän samankaltaisia ympäri Eurooppaa. Hyvinkää on yhdessä Madridin, La Louvrièren, Rødbergin ja Villachin kohteiden kanssa samassa alaryhmässä. Näiden kohteiden yhdistävä teema on miten luoda sekä fyysisiä että toiminnallisia yhteyksiä asumisen, työpaikkojen ja tuotannon välille."

HELSINGIN SANOMAT 28.3.

Tapiolan uimahallia korjattiin yhdeksällä miljoonalla eurolla, nyt se aiotaan purkaa – Arkkitehdit pitävät suunnitelmaa järjettömänä:

"Puheenjohtaja **Henna Helander** perustelee uimahallin säilyttämistä sillä, että Suomessa on säilynyt vain harvoja modernia arkkitehtuuria edustavia rakennuksia kaupunkien keskustoissa. Tapiola hallin ympärillä on muuttunut ja muuttuu edelleen nopeasti, mutta uimahallia Helander kuvailee edelleen sen sydämeksi. Se on muistutus ajasta, jolloin rakennettiin ensimmäistä kertaa lähiötä sillä ajatuksella, että luonnon pitää olla lähellä. Siis Tapiolan puutarhakaupunkia 50–60-luvulla."

KAUPPALEHTI 26.3.

Arkkitehtien verkosto tuulettaa kaupunkisuunnittelua:

"Kollektiivin ajatus on, että arkkitehtien työryhmä huomioi suunnittelemansa kohteen tulevien käyttäjien toiveita ja ideoi useita nopeita vaihtoehtoja hankkeen toteutukseksi yhden perinteisen suunnitelman sijaan. Idealuonnokset avataan esimerkiksi kuntalaisten keskustelulle, kun perinteinen toimintatapa on ollut loppuun asti hiotun suunnitelman esittäminen. 'Perinteisesti siinä vaiheessa, kun suunnitelma tuodaan julki, monta päätöstä on jo lyöty lukkoon. Silloin ihmisille saattaa tulla olo, ettei voi enää vaikuttaa', toimitusjohtaja **Niilo Ikonen** kertoo. 'Me olemme sitä mieltä, että keskeneräisiä suunnitelmiakin voi avata keskustelulle, ja samaan kaupunkisuunnittelutehtävään on erilaisia ratkaisuja. Kollektiivina tällaisia uusia avauksia on helpompi tehdä kuin yksittäisenä toimistona.'"

EUROPA NOSTRA FINLAND 29.3.

Tapiolan uimahalli on valittu Suomen uhanalaisimmaksi kulttuuriperintökohteeksi:

"'Tapiolan uimahalli oli niin ilmiselvä ja kansallisesti merkittävä uhanalainen kohde, että päätimme valita uimahallin suoraan Suomen uhanalaisimmaksi kulttuuriperintökohteeksi, ilman erillistä hakua', Europa Nostra Finlandin puheenjohtaja **Kirsi Moisander** kertoo. Tapiolan keskusta-alue kuuluu valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luetteloon (RKY 2009), ja se kuuluu myös Suomen Docomomo-työryhmän Suomen modernismin merkittävien kohteiden luetteloon."

”Arkkitehtien eksoottisuus on hyvää vauhtia häviämässä.

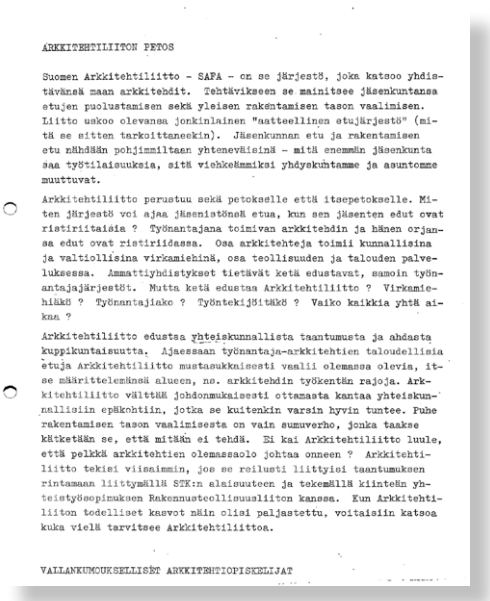

ARKKITEHTILIITON PETOS

Suomen Arkkitehtiliitto - SAFA - on se järjestö, joka katsoo yhdistävänsä maan arkkitehdit. Tehtäviksesen se mainitsee jäsenkuntansa etujen puolustamisen sekä yleisen rakentamisen tason vaalimisen. Liitto uskoo olevansa jonkinlainen "aatteellinen etujärjestö" (mitä se sitten tarkoittaneekin). Jäsenkunnan etu ja rakentamisen etu nähdään pohjimmiltaan yhteneväisinä - mitä enemmän jäsenkunta saa työtilaisuuksia, sitä viehkeämmiksi yhdyskuntamme ja asuntomme muuttuvat.

Arkkitehtiliitto perustuu sekä petokselle että itsepetokselle. Miten järjestö voi ajaa jäseniistönsä etua, kun sen jäsenten edut ovat ristiriitaisia ? Työnantajana toimivan arkkitehdin ja hänen orjansa edut ovat ristiriidassa. Osa arkkitehteja toimii kunnallisina ja valtiollisina virkamiehinä, osa teollisuuden ja talouden palveluksessa. Ammattiyhdistykset tietävät ketä edustavat, samoin työnantajajärjestöt. Mutta ketä edustaa Arkkitehtiliitto ? Virkamiehiäkö ? Työnantajiako ? Työntekijöitäkö ? Vaiko kaikkia yhtä aikaa ?

Arkkitehtiliitto edustaa yhteiskunnallista taantumusta ja ahdasta kuppikuntaisuutta. Ajaessaan työnantaja-arkkitehtien taloudellisia etuja Arkkitehtiliitto mustasukkaisesti vaalii olemassa olevia, itse määrittelemänsä alueen, ns. arkkitehdin työkentän rajoja. Arkkitehtiliitto välttää johdonmukaisesti ottamasta kantaa yhteiskunnallisiin epäkohtiin, jotka se kuitenkin varsin hyvin tuntee. Puhe rakentamisen tason vaalimisesta on vain sumuverho, jonka taakse kätketään se, että mitään ei tehdä. Ei kai Arkkitehtiliitto luule, että pelkkä arkkitehtien olemassaolo johtaa onneen ? Arkkitehtiliitto tekisi viisaimmin, jos se reilusti liittyisi taantumuksen rintamaan liittymällä STK:n alaisuuteen ja tekemällä kiinteän yhteistyösopimuksen Rakennustoollisuusliiton kanssa. Kun Arkkitehtiliiton todelliset kasvot näin olisi paljastettu, voitaisiin katsoa kuka vielä tarvitsee arkkitehtiliittoa.

VALLANKUMOUKSELLISET ARKKITEHTIOPISKELIJAT

Vuoden 1969 neuvottelupäivillä yleisön joukkoon heitettiin paperilappuja, joiden otsikkona oli Arkkitehtiliiton petos. Yhden niistä sai Osmo Lappo.

Huhtikuussa 1969 Helsingin Insinööritalolla järjestetyt SAFAn neuvottelupäivät herättivät kiivasta keskustelua *Arkkitehtiuutisten* numerossa 9/1969. Vuodesta 1953 lähtien järjestetyt neuvottelupäivät tunnetaan nykyisin nimellä Arkkitehtipäivät.

// Viimeiset neuvottelupäivät osoittivat selvästi, että SAFAlla on syytä tarkistaa kantaansa suhteissaan Arkkitehtikiltaan ja arkkitehtiylioppilaisiin. – – Osallistuminen neuvottelupäivien ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen oli niin monin eri tavoin törkeätä, että kaikkiin yksityiskohtiin ei ole aiheellista paneutua. Fyysisen väkivallan käyttäminen esim. ulkolaisten arkkitehtiylioppilaiden ohjelmassa ylitti kuitenkin kaikki sopivaisuuden rajat. – – Tämän johdosta ehdotan, että killan edustajat toimikunnissa lähetetään takaisin. Arkkitehtiylioppilaiden ottamista SAFAn nuoremmiksi jäseniksi ei kannata ottaa edes keskustelun aiheeksi. Neuvottelupäiville ei enää oteta arkkitehtiylioppilaita missään muodossa”, kirjoitti **Reino Lammin-Soila**.

// Siisti ja sievä possu taisi tuntea itsensä hieman hämmentyneeksi joutuessaan arkkitehtiylioppilaiden paikalle tuomana symbolisoimaan SAFAa perjantaiaamuna 25.4., mutta elegantisti ja asiallisesti se roolistaan selvisi. –– Varsinkin toisen neuvottelupäivän loppupuolella, teach-in keskustelun aikana ei asiallisuudesta ollut enää paljoakaan jäljellä. Sen tilalla olivat kaljapullot, valtaisat Maon kuvat ja repivät repliikit”, kirjoitti *au:ssa* **Eeva Lukinmaa**.

// Viime vuosien kehitys on merkinnyt arkkitehdin ammatin demokratisoitumista ja ns. höpsötysten vähenemistä. Arkkitehtien eksoottisuus on hyvää vauhtia häviämässä. Aivan viimeaikainen rymistys, lähinnä arkkitehtiopiskelijoiden keskuudessa, voi kuitenkin merkitä jonkinlaista ammatillista uuseksotiikkaa. Maailmanparantaja-arkkitehti on kansan mielestä aivan yhtä paljon höpsöttäjä kuin mitä oli vanha kaunosieluesteetikkokin”, sanoi **Olof Holmberg** neuvottelupäivillä pitämässään esityksessä.

50 25.–26.4.1969 vuotta sitten

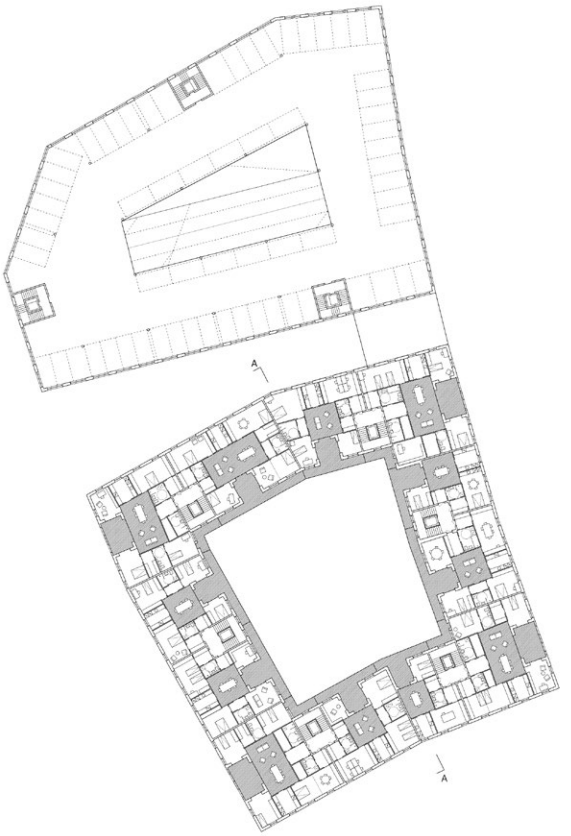

JÄTKÄSAAREN PALKITUSSA TYÖSSÄ *DOMUS* HUONEASUNTOMALLI KIERTYI HALLIN YMPÄRILLE KUIN TÖÖLÖLÄINEN SÄÄTYLÄISASUNTO AIKANAAN.

Voittanut ehdotus Domus.

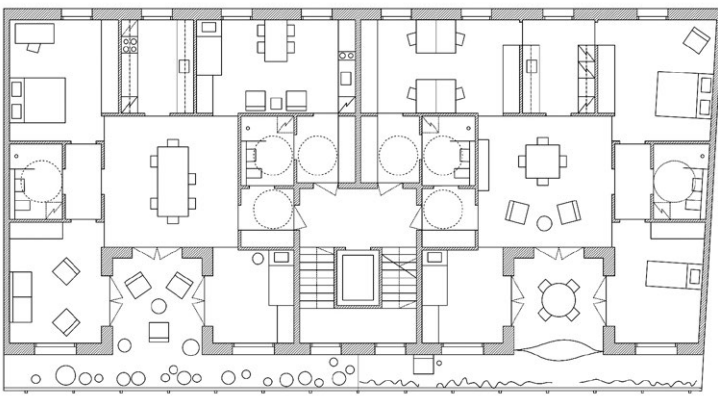

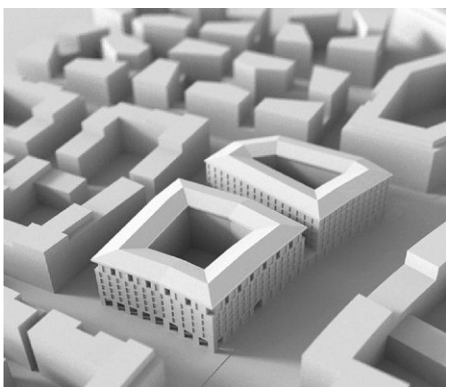

Uusia ajatuksia asumiseen Asuntoreformissa

Yllä lunastuksen saanut Paratiisisaari.
Alla kunniamaininnan saanut Spårö.

Avoimella arkkitehtuuri- ja ideakilpailulla haluttiin uudistaa asuntosuunnittelussa vallitsevia käytäntöjä ja lisätä asuntotuotannon monipuolisuutta.

Asuntoreformi Helsinki – asuminen 2020 -kilpailussa oli kaksi kategoriaa ja kolme kohdetonttia. Kaksi kategoriaa olivat asumisen kehittämisideat ja kohdekohtaiset suunnitelmat. Asumisen kehittämisideoissa haettiin suppeampia uudistusajatuksia ja teorioita. Toisessa osiossa kilpailijat saivat valita kolmesta tontista, joille toteuttaa kilpailun mukaiset tavoitteet. Kohteet olivat Helsingin Jätkäsaaressa, Meri-Rastilassa ja Pohjois-Pasilassa.

Kilpailussa menestymiseen tarvittiin kokonaisvaltaista osaamista. Haasteisiin oli osattava vastata oivaltavasti, ja ratkaisu oli sovellettava alueen olosuhteisiin. Kehittämisideat-kategoriasta löytyi osin samoja ajatuksia kuin tonttikohtaisista ehdotuksista. Ideoihin olisi toivottu runsaampaa osanottoa ja ennen kaikkea poikkitieteellisempien työryhmien ajatuksia.

Tässä nostetaan esiin joitakin kohdekategorian ehdotuksia niiden asumista kehittävien mallien takia, vaikka ehdotukset eivät ratkaisseetkaan kohteen kaikkia ongelmia.

Kaupunkiasumisen muuntuvat tarpeet

Kilpailuohjelmassa kannustettiin esittämään aivan uusien ideoiden lisäksi jo käytössä hyväksi havaittuja ratkaisuja. Asukaslähtöinen näkökulma näkyi kaikissa kilpailuehdotuksissa erityisen vahvasti. Monissa ehdotuksissa oli ilahduttavasti paneuduttu yhteisasumiseen, sillä erilaiset kommuunit hyvien palvelujen ääressä lienevät yhä halutumpia.

Useassa ehdotuksessa esiintyneet teemat kiteytyivät hienosti Jätkäsaaren palkitussa työssä *Domus*. Huoneasuntomalli kiertyi hallin ympärille kuin töölöläinen säätyläisasunto aikanaan. Huoneistosta oli erotettavissa sivuasunto esimerkiksi sukupolviasumiseen, ulosvuokraamiseen tai toimistokäyttöön. Sellaisenaan huoneisto sopi paitsi suurperheille myös ryhmä- tai edustusasunnoksi.

Jätkäsaari

1. palkinto *Domus*
Tekijät: Tuuli Kanerva, Leo Lindroos, Antti Soini

Lunastus *Paratiisisaari*
Helsinki Zürich Office & roedig schop architekten
Tekijät: Mirjam Niemeyer, Tommi Mäkynen, Antti Ahlava, Christoph Roedig, Ulrich Schop
Avustajat: Marin Balabano, Agnieszka Gmaj

Kunniamaininta *Spårö*
Kirsti Sivén & Asko Takala Arkkitehdit
Tekijät: Kirsti Sivén, Asko Takala
Työryhmä: Saku Kuittinen, Eero Holopainen, Saara Sillanmikko, Milja Nykänen, Alex Torres
Visualisoinnit: Pavel Vavilov Studio

MERI-RASTILAN PALKITTU EHDOTUS *FRÖBELIN PALIKAT* OLI ESIMERKKI SIITÄ, KUINKA VERANTA PORRASHUONEEN JA ASUNNON VÄLISSÄ TUO PIENEEN ASUNTOON JOUSTAVUUTTA.

Voittanut ehdotus Fröbelin palikat.

Meri-Rastilan palkittu ehdotus *Fröbelin palikat* oli esimerkki siitä, kuinka veranta porrashuoneen ja asunnon välissä tuo pieneen asuntoon joustavuutta. Asunnon voi jakaa pää- ja sivuasuntoon omilla sisäänkäynneillään. Huoneistot olivat selkeitä, ja niissä oli eläydytty tutkimaan, miten ne muuntuvat erilaisiin tarpeisiin. Elinkaariasumista, erityisasumista ja jopa kulttuurisia erityispiirteitä huomioivia ratkaisuja oli tutkittu empaattisesti.

Takaisin perinteisen kestäviin ajatuksiin

Kilpailun erityispiirteenä voi pitää ammattikunnan kritiikkiä vallitsevaa rakennustapaa kohtaan. Useissa ehdotuksissa näkyi paluu perinteisiin ajatuksiin painovoimaisesta ilmanvaihdosta ja massiivisista seinärakenteista.

Kaupunkimaista puurakentamista esitettiin kaikille kilpailualueille, vaikka se oli kytketty ohjelmallisena teemana vain Pohjois-Pasilan kohteeseen. Rakenteellisesti ehdotukset suosivat tilaelementtirakentamisen sijaan suurelementti- ja pilaripalkkitekniikkaa.

Pohjois-Pasilan palkittu ehdotus *Proosa* toi puurakenteiselle asuintalolle uudenlaisen umpikorttelimallin. Asuintornit ja niiden välissä olevat viherparvekkeet toivat kapean korttelirakenteen sisälle luonnonvalon ja suojasivat samalla läheisen ratapihan häiriöiltä.

Yllä lunastus Kaupunkiluonto.
Alla kunniamaininnan saanut ehdotus Ronja.

Meri-Rastila

1. palkinto *Fröbelin palikat*
MUUAN
Tekijät: Tiina Antinoja, Aleksi Rastas,Olli Metso, Tuulikki Tanska, Anna Koskinen

Lunastus *Kaupunkiluonto*
MASS lab, Ida
Tekijät: Diogo de Sousa Monteiro da Rocha, Duarte Ramalho Fontes, Lourenço Menezes Rodrigues, Lorenzo Mancini, Anita Bucci, Ilenia Andrian, Marta Figueira Faustino, Kari Syrjö, Liisa Palén-Alopaeus, Leonardo Kontinen

Kunniamaininta *Ronja*
Arkkitehtitoimisto OPUS
Tekijät: Matias Kotilainen, Tuomas Martinsaari, Paul Thynell
Avustaja: Matti Wäre

Voittanut ehdotus Proosa.

POHJOIS-PASILAN PALKITTU EHDOTUS *PROOSA* TOI PUURAKENTEISELLE ASUINTALOLLE UUDENLAISEN UMPIKORTTELIMALLIN.

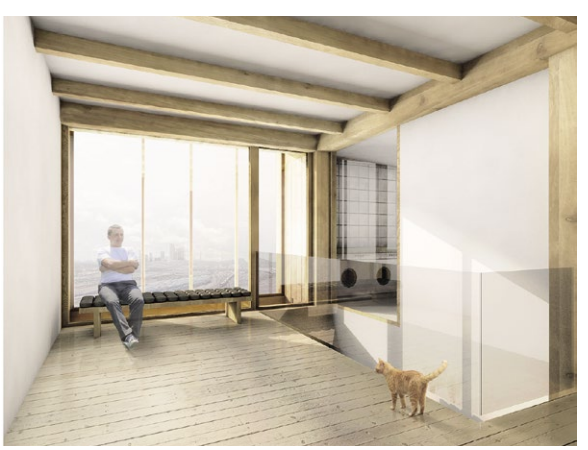

Pohjois-Pasila

1. palkinto *Proosa*
Tekijät: Lassi Mustonen, Callisté Mastrandreas, Pasi Mänttäri

Lunastus *Kortteli*
Tekijät: Liisa Heinonen, Henri Jessen-Juhler

Lunastuksen saanut ehdotus Kortteli.

Kilpailu osoitti, että uusien rakennetyyppien tuntemuksessa oleellista on mitoituksen tarkoituksenmukaisuus, jotta voidaan luoda järkeviä asuntomalleja. Pohjois-Pasilan kunniamainittu ehdotus *Kortteli* toimi tästä hienona esimerkkinä.

Luhtikäytävän onnistunut paluu

Ratkaisuissa esiintyi runsaasti pientalomaisia piirteitä. Niitä olivat esimerkiksi ehdotuksen *Fröbelin palikat* verantaidea, monikerroksisuus, omatoimisuus tai yhteys luontoon, kaupungissa vaikkapa kattoviljelyyn. Parhaissa ehdotuksissa oli eläydytty asuntoon liittyviin ulkotiloihin ja näkymiin. Jätkäsaaren ehdotuksessa *Domus* oli erityisen hienosti tutkittu siirtymistä yksityisestä tilasta oman suojaisan terassin kautta julkisemmalle parvekevyöhykkeelle.

Ehdotuksissa oli hienostuneesti kehitelty asumisen elämyksellisyyttä ja vetovoimatekijöitä luontokontaktin avulla. Meri-Rastilan alueella moni ehdotus perustui asumiseen kaupungin ja luonnon rajalla. Kaupunkirakenteeseen kiinnityttiin vetovoimaisilla lähialuepalveluilla, mutta samalla avauduttiin luonnon vihreyteen ja avariin merimaisemiin, kuten lunastetussa ehdotuksessa *Kaupunkiluonto*.

Ehdotuksissa oli havaittavissa erityisesti sivukäytävätalon onnistunut paluu suunnittelijoiden pöydälle, esimerkiksi Jätkäsaaren ehdotuksessa *Paratiisisaari*. Suurimmassa osassa ehdotuksia luhtikäytävä esiintyi joko kokonaisvaltaisesti tai hybridiratkaisun osana tuoden kerrostaloon rivitalomaista tunnelmaa.

– Kilpailutöiden perusteella uskaltaa toivoa, että tulevaisuuden suunnittelukäytäntöihin sisältyisi laaja tieteiden välinen yhteistyö rakennushankkeissa niiden ekologisen, ekonomisen ja sosiaalisen tasapainon hallitsemiseksi. Siinä voittaisivat kaikki, kilpailun SAFA-tuomarina toiminut **Pia Ilonen** sanoo.

Pia Ilonen ja Teemu Hirvilammi

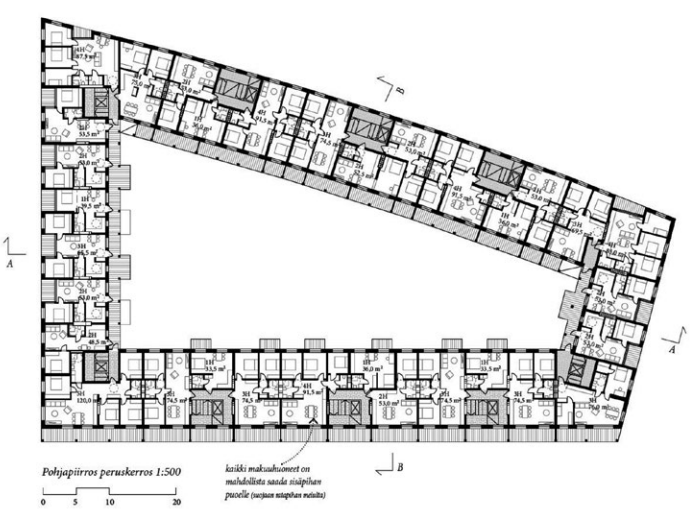

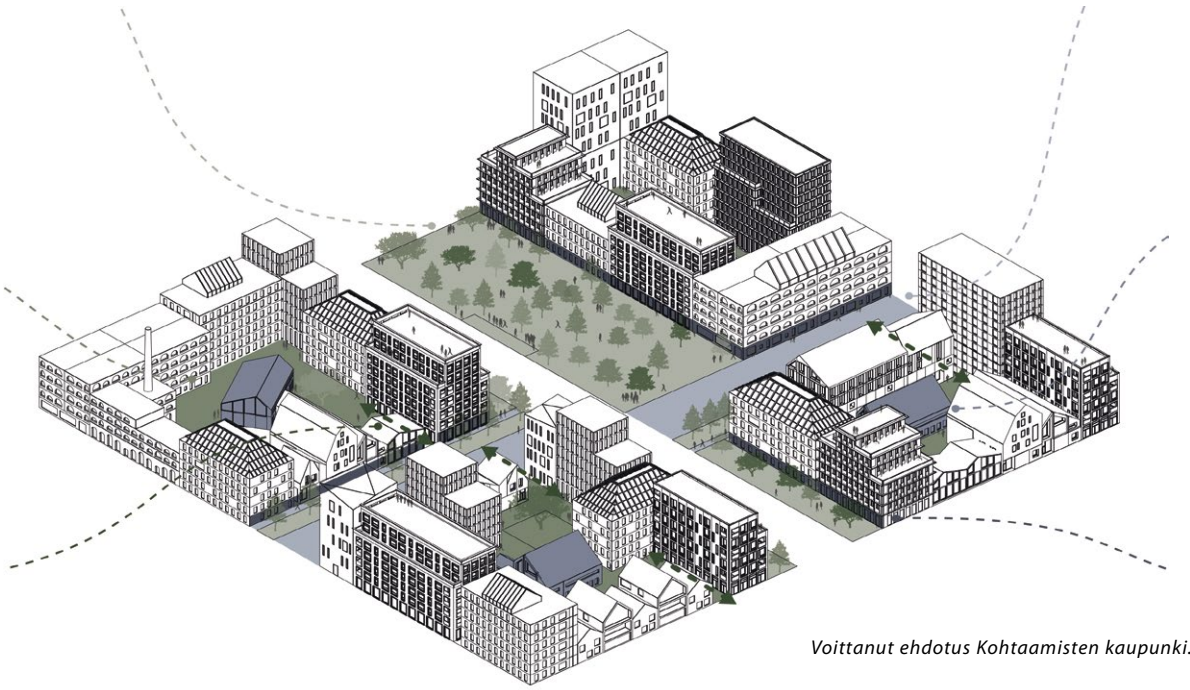

Voittanut ehdotus Kohtaamisten kaupunki.

Kohtaamisten kaupunki:
Asukaslähtöisyyden perustana toimivat erilaiset joustavat tilojen ja kaupunkiympäristön käyttöratkaisut. Kohtaamisia mahdollistava korttelirakenne edesauttaa asumisen sosiaalista kestävyyttä. Samalla se ehkäisee yhteiskunnassamme kasvavaa yksinäisyyttä ja ulkopuolisuuden tunnetta. Korttelissa toteutettavat yhteistilat ja -käytöt luovat monipuolisempia mahdollisuuksia kuin taloyhtiökohtaiset yhteistilat. Tarvitsemme uusia toimintamalleja ja kokeiluja, tiloja, joita asukkaat aktiivisesti käyttävät muutenkin kuin varastoina.

Asukasrakenteen sekoittumisen varmistamiseksi korttelissa turvataan asumisvaihtoehdot erilaisille asukasryhmille monipuolisella hallintamuotojakaumalla. Lisäksi kannustetaan aktiivisemmin erilaisiin rakennuttamisen tapoihin, kuten ryhmärakennuttamiseen, uuslofteihin ja erilaisiin yhteisöllisen asumisen hankkeisiin.

> KILPAILUTÖIDEN PERUSTEELLA USKALTAA TOIVOA, ETTÄ TULEVAISUUDEN SUUNNITTELU-KÄYTÄNTÖIHIN SISÄLTYISI LAAJA TIETEIDEN VÄLINEN YHTEISTYÖ RAKENNUSHANKKEISSA.
> – PIA ILONEN

Asumisen kehittämisideat

1. palkinto *Kohtaamisten kaupunki*
Tekijät: **Helena Leino**, **Katja Maununaho**, **Kasmir Jolma**, **Markus Laine**, **Mikko Kyrönviita**
Avustaja: **Ashley D. Penn**

Palkintolautakunta

Helsingin kaupunki: **Anni Sinnemäki**, puheenjohtaja, apulaispormestari; **Mikko Aho**, toimialajohtaja, arkkitehti; **Mari Randell,** asunto-ohjelmapäällikkö; **Osmo Rasimus**, yksikön päällikkö, diplomi-insinööri; **Kirsi Rantama**, arkkitehti
Ympäristöministeriö: **Markku Karjalainen**, Associate Professor (rakennusoppi), Tampereen teknillinen yliopisto
Aalto-yliopisto: **Pirjo Sanaksenaho**, professori, arkkitehti SAFA
SAFA-tuomarit: **Pia Ilonen** ja **Teemu Hirvilammi**

Palkintolautakuntaa täydensivät kunkin kilpailukohteen asiantuntijat:
Jätkäsaari: **Matti Kaijansinkko**, projektipäällikkö; **Teo Tammivuori**, arkkitehti
Meri-Rastila: **Linda Wiksten**, arkkitehti SAFA
Pohjois-Pasila: **Timo Karhu**, arkkitehti

ARKKI
TEHTUURI
KILPAILUT

KILPAILUKALENTERI

YLEISET KILPAILUT	ALOITUS	SISÄÄNJÄTTÖ
EUROPAN 15	18.3.2019	**28.7.2019**
Tampereen Viinikanlahti	**15.5.2019**	**27.9.2019**
Töölöntorin ideakilpailu	**6/2019**	**10/2019**
Itä-Helsingin keskusta	**17.6.2019**	**25.10.2019**
Kangasalan Lamminrahkan koulu, ***siirtyy myöhemmäksi***		

SISÄÄN JÄTETYT YLEISET KILPAILUT		
Lappeenrannan Sammonlahden koulu, 2. vaihe käynnissä	31.8.2018	30.11.2018
Sastamalan ydinkeskustan ideakilpailu	1.10.2018	31.1.2019
Porin Aarre – Satakunnan museon laajennus	15.11.2018	15.3.2019
Uusi Kansallinen – Kansallismuseon lisärakennus	10.1.2019	4.4.2019

KUTSUKILPAILUT		
Oulun Kaukovainion kortteli	8.2.2019	**30.4.2019**
Kumpulanmäki	11.4.2019	**21.8.2019**
Junatie – väyläympäristöstä kaupunkitilaksi, ***ilmoittautumishakemukset 8.5.***	**20.5.2019**	**17.9.2019**
Oulun Hartaanselkä	**20.5.2019**	**25.10.2019**

MUUT KILPAILUT		
Helsingin päiväkotien SR-kilpailu	3.12.2018	**17.5.2019**

Julkisiin hankintoihin liittyvät kilpailut

HILMA*: www.hankintailmoitukset.fi,* SIMAP*: simap.ted.europa.eu*

Ajantasainen kilpailuinfo www.safa.fi/kilpailut

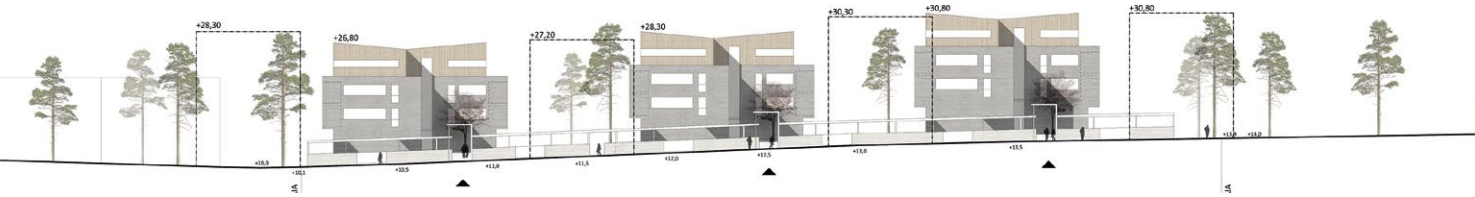

Kaupunkivilloja meren äärelle

Kutsukilpailussa suunniteltiin Helsingin Kruunuvuorenrantaan kolmen pistetalon kokonaisuus kallioisen luonnon keskelle.

Gunillankallion As. Oy Helsingin Aidan kutsukilpailussa kohteena oli metsäinen kalliotontti, joka rajautuu puistorinteeseen meren äärellä. Kilpailun tavoitteena oli löytää tontille korkeatasoinen suunnitteluratkaisu säästäen paikan luontoa, erityisesti komeimpia puita, ja välttäen avokallioiden turhaa louhintaa. Helsingin kaupungin ja Bonava Suomi Oy:n järjestämään kilpailuun kutsuttiin neljä toimistoa: ARK-house arkkitehdit, MUUAN, Playa Arkkitehdit ja INARO (aiemmin Serum Arkkitehdit). Työryhmässä tuli olla mukana maisemasuunnittelija.

Tehtävänä oli suunnitella kolme pistetaloa annetun huoneistojakauman mukaisesti siten, että saavutetaan ilmava kaupunkivillamainen kokonaisuus. Saunomista ja asukkaiden yhteisöllistä toimintaa varten ohjelmassa oli erillinen piharakennus. Pysäköinti tuli ratkaista tontilla maantasossa ja katettuna. Kaavallinen lähtökohta oli suhteellisen vapaa: kaavassa ei ollut rajoitteita rakennusten sijoittelun, muodonannon tai materiaalien suhteen. Kerrosluku oli kuitenkin selkeästi määritelty kolmeksi. Voimassa olevaa kaavaa tuli noudattaa.

Asunnoista haluttiin muuntojoustavia, ja suunnittelussa oli huomioitava pääasiallinen kohderyhmä eli omakotitaloista ja rivitaloista siirtyvä varttuneempi asukaskunta sekä perheet, joissa on teini-ikäisiä tai vanhempia lapsia. Suunnittelussa piti noudattaa Bonava-koti-konseptin asuintilojen suunnitteluohjetta, jonka mukaisesti kylpyhuoneet ja niihin sisältyvät saunat toteutetaan valmisosaelementteinä.

Mielikuva kaupunkivilloista kohtasi kerrosalan

Tehtävä osoittautui vaikeaksi. Annetuista lähtökohdista talojen kerrostasoala muodostui suureksi. Mielikuva kaupunkivillasta rakennustyyppinä taas on pienimittakaavainen. Mikään ehdotuksista ei täyttänyt kaikkia tavoitteita. Lisäksi yksikään ehdotus ei ollut täysin asemakaavan mukainen.

> *KOLMIPYÖRÄSSÄ* RAKENNUSTEN MASSOITTELU ON MITTAKAAVALLISESTI ONNISTUNUTTA. RAKENNUKSET ISTUVAT LUONTEVASTI KALLIOMAASTOON, ASUNNOISTA AVAUTUU NÄKYMIÄ TAHVONLAHDEN KOMEAAN MAISEMATILAAN.
> – KIRSI KORHONEN

Kilpailu tuotti neljä mielenkiintoista ja korkeatasoista ehdotusta. Perinteisiä pistetaloja edusti kaksi ehdotusta, muita ratkaisumalleja olivat pohjamuodoltaan tasasivuinen kolmio sekä porrastettu suorakaide. Kilpailijat olivat ymmärtäneet paikan erityisyyden, ja kaikissa ehdotuksissa oli panostettu kallioisen luonnon säilyttämiseen. Rakennusten tontille muodostamissa jalanjäljissä ei ollut suuria eroja. Sen sijaan rakennusten korkeus vaihteli suuresti: vaihteluväli oli jopa 5 metriä, ja kerrosluvut vaihtelivat kahdesta neljään.

Asunnot olivat pääosin erittäin ammattitaitoisesti ratkaistuja ja huomioivat kohderyhmän tarpeet ja muuntojoustavuuden. Autokatosten muotoilu ja sijoittelu vaikuttivat katutilan muodostumiseen, sisäänkäyntien jäsentymiseen sekä näkymiin kadulta ja vastapäisistä rakennuksista.

Voittajaehdotus täydentää kokonaisuutta

Voittajaksi valittiin yksimielisesti ehdotus *Kolmipyörä*, jossa kaikki arviointikriteerit huomioon ottaen oli onnistuttu parhaiten. Rakennusten massoittelun mittakaava sopi mielikuvaan kaupunkivilloista. Rakennukset oli istutettu luontevasti kallioiseen maastoon.

Hahmoa oli kevennetty horisontaalein parvekevyöhykkein ja ylimmän kerroksen sisäänvedolla. Aukotusten ja materiaalien rytmiikka loi hallitun ja tyylikkään kokonaisuuden. Väljästi sijoitellut rakennukset avasivat näkymiä ympäristöön. Tonttia oli käsitelty osana suurempaa, myös ympäröivien rakennusten muodostamaa kokonaisuutta. Materiaaleilla ja julkisivujen taitoksilla oli yhteys olevan rakennuskannan tematiikkaan.

Ehdotuksen asuntosuunnittelu oli onnistunutta erityisesti kohderyhmän näkökulmasta. Tilat oli sijoiteltu keskenään taitavasti, ja koosta riippumatta lähes jokainen asunto avautui vähintään kahteen suuntaan. Taitteisilla parvekkeilla saatiin yhteys puistoon ja maisematilaan. Ylimmän kerroksen hulppeat asunnot isoine terasseineen olivat saaneet omakotitalolle tyypillisiä piirteitä.

ARK-house arkkitehtien voittajaehdotus Kolmipyörä.

Toiseksi tullut poikkeaa valtavirrasta

Arviointiryhmä halusi lisäksi antaa toisen sijan ehdotukselle *Tango* erityisestä innovatiivisuudesta arkkitehtuurissa ja asuntosuunnittelussa. Väljän asemakaavan sallima vapaus oli hyödynnetty ilahduttavalla tavalla, ja siitä oli saatu paljon irti. Ehdotus poikkesi raikkaalla tavalla asuntotuotannon valtavirrasta.

Tiukasta formalistisesta muodosta huolimatta rakennusten sovitus maastoon oli onnistunutta. Tontin pohjoisreunaa kohden maaston mukana nousevat vinot katot kevensivät rakennusten volyymia eikä korkeita seiniä muodostunut. Rakennusten keskinäinen sijoittelu oli ilmavaa. Arkkitehtuuri oli komeaa ja kokonaisuutena hallittua.

Kolmion kärjissä rakennuksen muoto oli hyödynnetty taitavasti asuntojen sisäisissä ratkaisuissa. Asunnot avautuivat sisäänkäynniltä viuhkamaisesti moneen suuntaan. Ylimmässä kerroksessa oli oivaltavasti hyödynnetty vinojen kattojen luomat tilalliset mahdollisuudet.

Kirsi Korhonen

Toisen palkinnon sai ehdotus Tango.

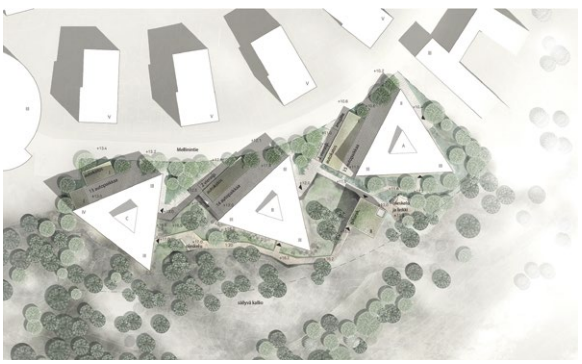

Palkintolautakunta

Bonava: **Niina Puumalainen**, projektinjohtaja (pj.); **Kalevi Saarela**, arkkitehti SAFA; **Juha-Pekka Leppänen**, rakennuttajapäällikkö
Helsingin kaupunki: **Pirjo Siren**, maisema-arkkitehti, kaupunginkanslia, Kruunuvuorenrannan ja Laajasalon projektinjohtaja; **Anu Kuutti**, arkkitehti SAFA, asemakaavoitus, Laajasalo-tiimin päällikkö; **Salla Mustonen**, arkkitehti SAFA, rakennusvalvonta, itäisen lupatiimin päällikkö
SAFA-tuomari: **Kirsi Korhonen**, arkkitehti SAFA
Sihteeri: **Annina Vainio**, Sitowise Oy

Yllä ehdotus Kuuset, Playa Arkkitehdit.
Alla On the Rocks, MUUAN & Nomaji maisema-arkkitehdit.

Palkitut

1. palkinto *Kolmipyörä*
ARK-house arkkitehdit
Työryhmä: **Hannu Huttunen**, **Pentti Kareoja**, **Markku Erholtz**, **Pauli Terho**, **Jukka Salonen**, **Jutta Norros**
Visualisointi: **Harri Pakarinen**, arkkitehti, taiteen maisteri
Maisemasuunnittelu: **Emilia Weckman**, maisema-arkkitehti MARK, WE3

2. palkinto *Tango*
INARO
Työryhmä: **Sami Heikkinen** (pääsuunnittelija), **Emilia Ellilä** (projektiarkkitehti), **Antti Haataja** (projektiarkkitehti), **Antti Lehto**, **Vesa Humalisto**, **Timo Paananen**, **Anni-Mari Anttola**, **Valtteri Hautsalo**
Pihasuunnittelu: **Anna-Kaisa Aalto**, maisema-arkkitehti MARK
Visualisointi: **Otto Heinonen**, arkkitehtiylioppilas

20.5.2019 klo 13–15

Vaihtoehtona painovoimainen ilmanvaihto

Sonckin sali, liikenne- ja viestintäministeriö,
Eteläesplanadi 16, Helsinki

Seminaarin järjestävät ympäristöministeriö ja Suomen Arkkitehtiliitto, ja siellä esitellään uusi, verkosta ladattava opas.

Ohjelma

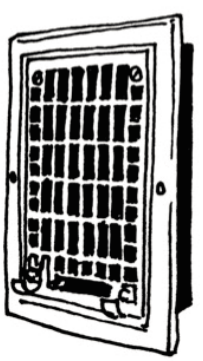

13.00 **Painovoimainen ilmanvaihto määräysten valossa**
Rakennusneuvos *Pekka Kalliomäki*, ympäristöministeriö
Painovoimaisen ilmanvaihdon oppaan esittely
Arkkitehti, professori *Kimmo Lylynkangas*
Oulun painovoimainen kerrostalohanke
Diplomi-insinööri *Leino Kuuluvainen*, LK Energiaratkaisut

13.45 Kahvitauko

14.05 **Painovoimainen ilmanvaihto eri aikoina**
Arkkitehti *Juulia Mikkola*, Livady
Painovoimaisen ilmanvaihdon käyttö ja hoito
Yliarkkitehti *Pekka Lehtinen*, Museovirasto
Käärmetalon korjaushanke rakennussuojelun ja -valvonnan näkökulmasta
Arkkitehti *Mikko Lindqvist*, Helsingin kaupunginmuseo
Arkkitehti, lupatiimin päällikkö *Ulla Vahtera*, Helsingin rakennusvalvonta

14.45–15.00 Keskustelua ja tilaisuuden yhteenveto

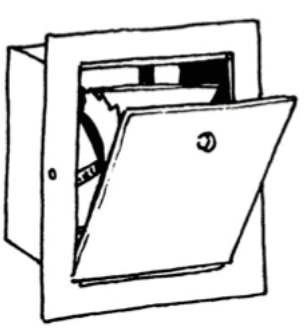

Moderaattorina toimii arkkitehti *Julia Hertell*, Mer Arkkitehdit.

Talot ovat toimineet perinteisesti painovoimaisella ilmanvaihdolla, luonnonmukaisesti, mutta nykyisin Suomessa asennetaan lähes kaikkiin rakennuksiin koneellinen ilmanvaihtojärjestelmä. Viime vuosina painovoimainen ilmanvaihto on saanut suosiota monissa maissa, sillä hyvin suunniteltuna se on terveellinen, toimintavarma, helppokäyttöinen ja pitkäikäinen ratkaisu. Käyttövoimana ovat lämpötilaerot ja tuuli, eikä koneita tarvita välttämättä lainkaan.

Tilaisuus on maksuton, mutta siihen tulee ilmoittautua 15.5. mennessä osoitteessa: ***my.surveypal.com/pviv***

Opiskelijat suunnittelivat esiintymislavan Ähtäriin

Pienimuotoisen keskustan torialueen katoksen suunnittelu sopi opiskelijakilpailuksi. Voiton veivät Oulun yliopiston opiskelijat.

Ähtärin kaupunki järjesti Tampereen teknillisen yliopiston ja Vaasan yliopiston kanssa korkeakouluopiskelijoille keskustorin esiintymislavan suunnittelun ideakilpailun. Saapuneiden ehdotusten määrä ylitti kaikki odotukset. Ehdotuksia tuli 68, ja ne sisälsivät laajan valikoiman kiinnostavia ratkaisuja tapahtumien keskipisteeksi ja vierailukohteeksi.

Lavan sijainti oli neutraaliudestaan huolimatta vaativa. Tasakattoiset laajat liikerakennukset eivät rajoittaneet ratkaisuja, mutta eivät myöskään tarjonneet tukea suunnittelulle. Taustan puustoinen rinne liitti katoksen luontoympäristöön. Suunnitteluohjeissa määriteltiin, että lavan tuli olla katettu ja käytettävissä ympäri vuoden. Tehtävänannossa tuotiin esille Ähtärin luonne pandakaupunkina, ja paikallisuutta luovina tekijöinä mainittiin metsä, suuret eläimet ja puurakenteiden luonteva käyttö.

Tarinallisuus muotoilun lähtökohtana

Monessa ehdotuksessa näkyi tarinallisuus. Se vaihteli, miten eläinpuiston kontioista ja hirvistä tai tunnuseläimistä pandoista päästiin katoksen rakenteisiin: parhaimmillaan symboliikka kehittyi tunnelmaksi ja johti abstraktiin aiheen käsittelyyn. Pelkkä eläinaiheiden esittäminen ei riittänyt. Pesämäiset ratkaisut, metsän abstrahointi ja puuston, kuten bambumetsän, käsittely tuotti mieleenpainuvia, jopa eksoottisia ehdotuksia.

Ehdotuksissa näkyi opiskelijoiden erinomainen valmius mallinnukseen. Havainnollisuus oli monessa ehdotuksessa toteutettu taitavasti. Parhaissa ehdotuksissa näkyi myös rakenteellinen taju, vaikka kilpailussa ei edellytetty rakennesuunnittelua. Joissakin tapauksissa ehdotusta oli tehty liiankin varman päälle, mistä syntyi turhan totisia ja tavallisia katosrakenteita, jotka olivat kotelomaisen jäykkiä tai rakennuksen kaltaisia.

Joissakin töissä lava oli luotu koloamalla eli ikään kuin poistamalla kappaleesta materiaalia. Se johti joko kiinnostavaan katosmaiseen muotoon tai liian umpinaiseen ratkaisuun. CLT-rakenteisissa katoksissa luotettiin puulevyjen jäykkyyteen. Ehdotuksissa vaihtelivat palkit ja ohuemmat rimamaiset raken-

teet ja kerroksellisuus. Joskus katoksen ilme oli itämainen. Liian vaikeat aaltomaiset tai kuorimaiset ratkaisut eivät aina olleet puurakenteelle ominaisia. Teräs olisi ulottuvissa tukirakenteissa parempi kuin puu.

Koko yhteisön projekti

Parhaiden ehdotusten joukkoon mahtui koverrettuja, eri tavoin jalostettuja puurakenteita, ilmavia pilariratkaisuja ja kehämäisiä ehdotuksia. Ehdotusten symboliikka loi niille tarinan.

Tietoisuus sään asettamista rajoituksista ei juurikaan rasittanut aiheen modernia käsittelyä. Katokset olivat niukkoja monissa herkän sälemäisissä ja massiivisissakin rakenteissa. Useissa ehdotuksissa oli kuitenkin riittävästi räystäitä, pelti-, päre- tai paanukatteita suojaamassa kauniita puupintoja. Monessa ehdotuksessa sääsuojausta olisi mahdollista parantaa osana jatkokehitystä.

Vaikka katokselle oli asetettu reunaehtoja, yleisesti moni ehdotus olisi voinut olla rohkeampi ja vielä vapaamuotoisempi. Ehdotusten joukossa oli loistavia tilateoksia, jotka sopisivat paremmin sisällä pidettävien messujen tai näyttelyiden tunnusrakenteiksi.

Lavan suhde ympäristöön vaihteli. Parhaissa ehdotuksissa lava avautui torille niin, että esiintymisen ja yleisökontaktin voi havaita. Joissakin ehdotuksissa lava taas sulkeutui jopa aittamaiseksi tai madaltui laavumaiseksi, jolloin idea esiintymispaikasta ei toteutunut.

Esiintymislava voi olla aktiivisella paikkakunnalla mainio yhteisöllinen projekti, johon osallistuvat sekä asukkaat että eri tahojen yritykset, asiantuntijat ja oppilaitokset.

> TARKOITUKSENA ON OLLUT NYKYARKKITEHTUURIN KEINOIN MUODOSTAA TOIMIVA ESIINTYMISLAVA, JOKA TOIMII MYÖS LEIKKISÄNÄ OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ LAPSILLE JA MUKAVANA ISTUSKELUPAIKKANA TORIN LAIDALLA.
> – VOITTAJATYÖN TEKIJÄT

Voittajaehdotus Kultainen kori.

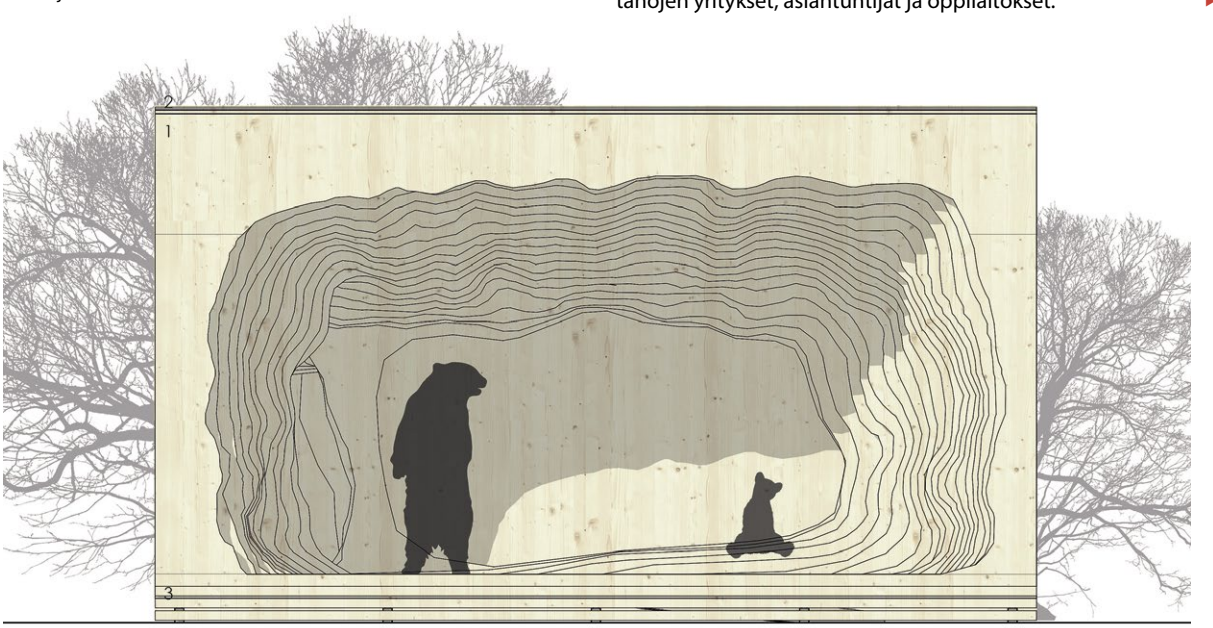

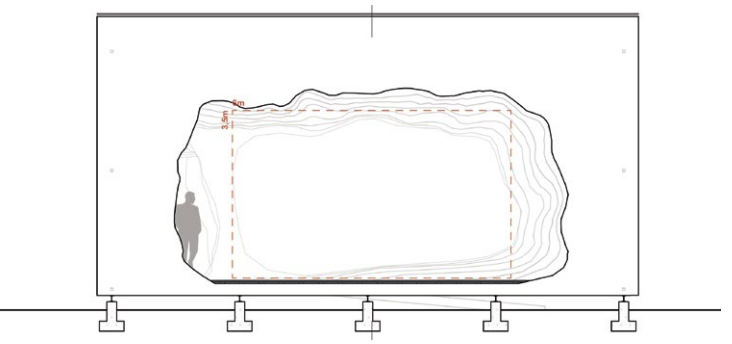

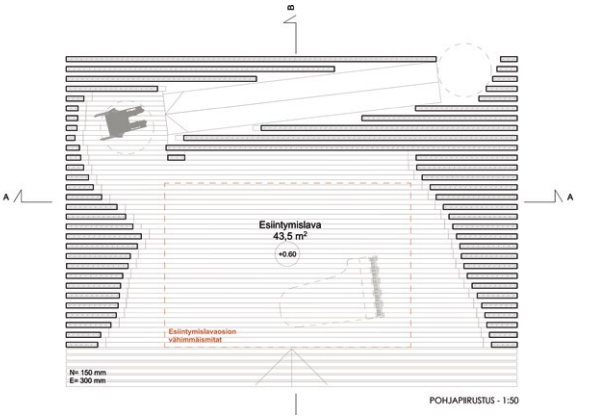

Voittajaehdotuksen leikkauskuva ja pohjapiirustus.

Tarina karhun synnystä voitti

Ensimmäisen palkinnon sai ehdotus *Kultainen kori*, joka perustuu mytologiseen karhun syntytarinaan. Vaihteleviin kaariin sahatut CLT-kehät muodostavat pesämäisen, ei liian suljetun esiintymistilan, joka on teknisesti mahdollista toteuttaa. Erilleen kiinnitettyjen kehien vuoksi rakenne on sivuilla kevyemmän näköinen. Ehdotuksella on tarina, ja loogisia rakenteita voi kehittää edelleen. Lava toimii sekä luonnonvalossa että dramaattisessa valaistuksessa.

– Tarkoituksena on ollut nykyarkkitehtuurin keinoin muodostaa toimiva esiintymislava, joka esitysaikojen ulkopuolella toimii myös leikkisänä oppimisympäristönä lapsille ja mukavana istuskelupaikkana torin laidalla. Tavoitteena on ollut myös miettiä uudenlaisia ratkaisuja kotimaisen massiivipuun hyödyntämiseen arkkitehtuurin keinoin sekä symbolisesti muistuttaa ihmisiä Ähtärin tunnuseläimistä, kuten karhusta, mutta myös muista pesiä ja koloja tekevistä eläimistä, kuten ketusta ja kärpästä, kertovat ehdotuksen tehneet Oulun yliopiston opiskelijat **Pyry Kuismin**, **Kristian Paavilainen** ja **Johan Jäsperlä**.

Toisen palkinnon sai ehdotus *Hongat*, joka tulkitsee suomalaisen honkametsän ja kiinalaisen bambumetsän tunnelmaa. Rakenne koostuu lava- ja kattotasojen välisistä pyöreistä pilareista. Näistä syntyy kaarimainen vaihteleva esiintymistila. Kokonaisuus on esteettinen yksinkertaisella tavalla. Rakenne on ilmava ja siivilöi valoa. Ehdotuksessa on klassista metsäreferointia, ja se toimii myös installaationa torilla.

Kolmannen palkinnon sai ehdotus *Pesäkolo*. Se yhdistää lämpimän värisen, kierteisen sisätilan ja mustan metallipintaisen kuoren. Näin muodostuu kontrastinen, rohkea ja kaunis ympäristötaideteos, "taikalaatikko", jolla on myös hyvä symboliikka.

Jukka Koivula

Tekijät

1. palkinto *Kultainen kori*
Tekijät: **Pyry Kuismin**, **Kristian Paavilainen** ja **Johan Jäsperlä**, Oulun yliopisto

2. palkinto *Hongat*
Tekijä: **Jaakko Viertiö**, Aalto-yliopisto
Avustaja: **Tuomas Ranta-aho**, Aalto-yliopisto

3. palkinto *Pesäkolo*
Tekijä: **Tanja Yli-Kyyny**, Tampereen yliopisto

Kunniamaininnat
Etseri: **Henna Pulkkinen** ja **Joel Ahola**, Savonia
Kota: **Jaakko Heikkilä**, Aalto-yliopisto
Talviuni: **Tino Toivonen** ja **Tuuli Loukola**, Oulun yliopisto

Palkintolautakunta

Ähtärin kaupunki: **Heimo Pirttimäki**, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja; **Jarmo Pienimäki**, kaupunginjohtaja; **Arja Väliaho**, talousjohtaja; **Marika Puntala**, vapaa-aikatoimen johtaja; **Jussi Koivisto**, maankäyttöinsinööri
Heikki Riitahuhta, arkkitehti, Studio Puisto Arkkitehdit; **Ari Hynynen**, arkkitehtuuri- ja kaupunkitutkimuksen professori, Tampereen yliopisto; **Katja Lähtinen**, tutkimusprofessori, Luonnonvarakeskus
SAFA-tuomari: **Jukka Koivula**
Asiantuntijat: **Esa Vuorenmaa**, projektipäällikkö, Ähtärin kaupunki; **Veijo Kangasmäki**, lehtori, Koulutuskeskus Sedu
Sihteeri: **Johanna Karjala**

Toisen palkinnon sai ehdotus Hongat.

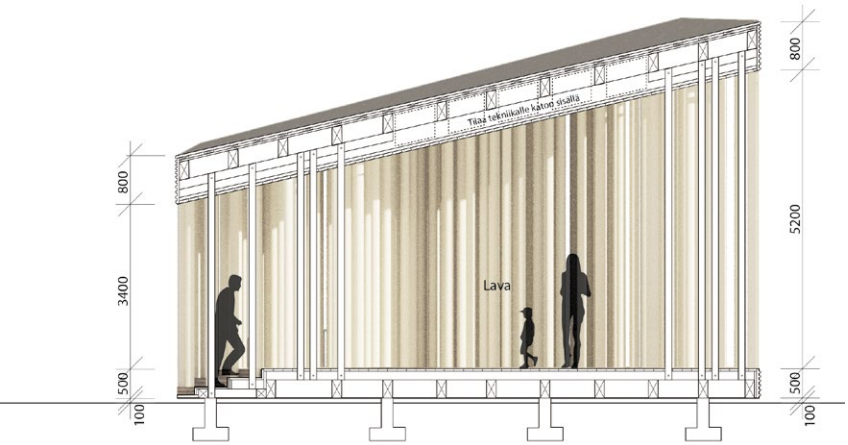

PIENTEN KUNTIEN JA KAUPUNKIEN ANKEA TILATON TILA KAIPAA ILMETTÄ JA EHEYTTÄ. OPISKELIJATÖIDEN LUOVUUS JA HAVAINNOLLISUUS NÄKYI KIINNOSTAVINA RATKAISUMALLEINA.
– JUKKA KOIVULA

Kolmas palkinto meni ehdotukselle Pesäkolo.

Kilpailun voitti JKMM Arkkitehtien ehdotus Kronan.

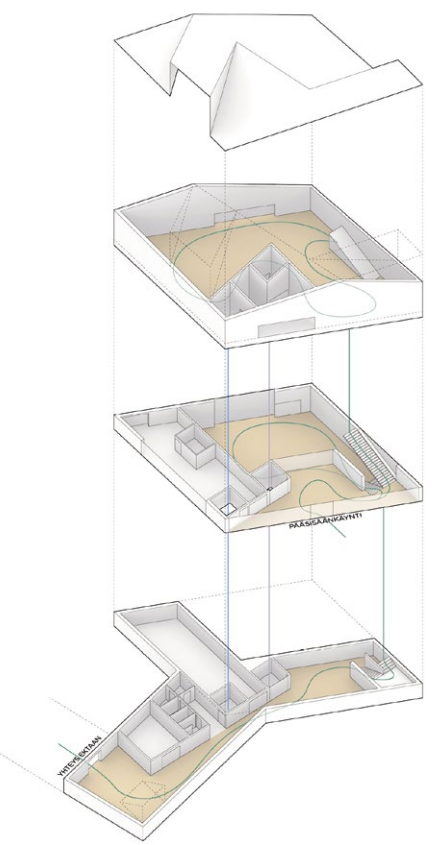

Pieni taidemuseo Tammisaareen

Kutsukilpailussa suunniteltiin taidemuseo Tammisaaren historialliseen miljööseen.

Professori, akateemikko **Albert de la Chapelle** teki vuonna 2005 aloitteen rahaston perustamiseksi tukemaan laatutaidetta, kulttuuria ja sivistystä Länsi-Uudellamaalla. Hän oli tehnyt pitkän ja ansiokkaan uran genetiikan tutkijana ja hoiti eläköitymiseensä eli vuoteen 1997 asti lääketieteellisen genetiikan professuuria Helsingin yliopistossa. Eläkkeelle jäätyään hän vastaanotti Yhdysvaltain Ohio State Universitystä syöpä- ja molekyyligenetiikan professuurin, jota hän edelleen hoitaa.

Voidakseen toimia tarkoituksenmukaisemmin taiteen hyväksi de la Chapelle perusti itsenäisen säätiön, jonka aikomuksena on yhteistyössä Raaseporin kaupungin kanssa rakennuttaa uudisrakennus nykyisen Tammisaaren museokeskuksen yhteyteen. Lahjoittajan toiveena oli, että kilpailun tuloksesta muodostuu vaikuttava rakennus – taideteos jo itsessään.

Arkkitehtuurikilpailun tarkoituksena oli suunnitella museo, joka tarjoaisi tilat säätiön taidekokoelmalle ja samalla sekä toiminnallisesti että rakenteellisesti täydentäisi korttelia, jossa jo ennestään toimivat Ekta-museo ja Pro Artibus -säätiön taidekeskus Elverket. Ajatuksena on, että nämä toimijat yhdessä muodostavat yhtenäisen kulttuurikorttelin.

Kilpailu järjestettiin kutsukilpailuna, johon osallistui kuusi arkkitehtitoimistoa: AOR Arkkitehdit, Avanto Arkkitehdit, Collaboratorio, JKMM Arkkitehdit, OOPEAA ja Esa Ruskeepää.

> MODERNIN SOVITTAMINEN VANHAAN ON HERÄTTÄNYT KANSALAISKESKUSTELUA. OSIN POSITIIVISTA JA RAKENTAVAA, MUTTA MYÖS YHDEN HAVAINNEKUVAN PERUSTEELLA JULISTETTUJA SOMETUOMIOITA. KAIKEN KAIKKIAAN ON KUITENKIN HIENOA, ETTÄ ARKKITEHTUURI KIINNOSTAA.
> – ASMO JAAKSI

Pieni ja hankala tontti

Ohjelmassa mainittiin muun muassa seuraava arvosteluperuste: ”Arkkitehtonisesti ja kaupunkikuvallisesti vaikuttava museo ja museokorttelialue sekä uudisrakennuksen luonteva ja samalla luova sovitus nykyiseen museoalueeseen ja katukuvaan.” Ehdotuksissa jouduttiinkin tasapainottelemaan näiden kahden päävaatimuksen välillä.

Museokorttelin nykyisten rakennusten koko, ikä, tyyli ja käyttötarkoitus vaihtelevat. Kulttuurihistoriallisesti arvokas miljöö on uuden taidemuseon paikkana vaikea mutta mielenkiintoinen tehtävä. Kilpailijat sanoutuivat irti tyylillisistä sidoksista ja tukeutuivat sovittamisessa sen sijaan esimerkiksi materiaaleihin, mittakaavaan ja korttelirakenteeseen. Koska nykyinen rakennuskanta on julkisivumateriaaliltaan monenkirjavaa sekä korttelin sisällä että ulkopuolella, puolet kilpailijoista oli valinnut päämateriaaliksi puun sijaan erimuotoiset tiilet.

Yksi ratkaisevista tekijöistä oli uudisrakennuksen mahdollinen yhdistäminen kahteen nykyiseen kiinteistöön: Ektaan ja Elverketiin. Koska uudisrakennuksen on tarkoitus toimia porttirakennuksena, kiinteä yhteys ainakin Ektaan oli vaihtoehto. Ilmoitettu rakennusala mahdollisti yhteyden toteuttamisen maan päälle tai maan alle. Kilpailu osoitti, että maanpäällinen yhteys jakaa korttelitilan ja heikentää tilavaikutelmaa museokorttelista, jossa eri osat ovat selvästi hahmotettavissa. Maanalainen yhteys uudisrakennuksen ja Ektan välillä oli täysin mahdollinen ja sitoisi rakennukset toisiinsa luonnollisesti, koska uudessa taidemuseossa julkisia tiloja on tulossa myös kellarikerrokseen. Useimmissa ehdotuksissa oli täysin rakennettu kellarikerros, joka positiivisella tavalla pienensi rakennuksen maanpäällistä volyymia.

Uuden porttirakennuksen suhdetta katutilaan pidettiin tärkeänä. Sisäänkäynnin esteettömyys ja näkyvyys Kustaa Vaasan kadulta katsottiin selkeäksi eduksi. Toinen tärkeä oli näkymä Raatihuoneentorilta ja se, miten uusi taidemuseo erottuu edukseen siltä suunnalta. Omaleimainen arkkitehtoninen vaikutelma, joka selvästi korostaa korttelin kulmaa, katsottiin ansiokkaaksi.

Harvinainen unelmatehtävä

Tuomaristo näki hyviä puolia kaikissa ehdotuksissa, mutta yksimielinen valinta voittajaksi oli JKMM Arkkitehtien ehdotus *Kronan*. Muita ehdotuksia ei asetettu paremmuusjärjestykseen.

– Projekt Albertin kilpailuohjelmassa tavoitteeksi määriteltiin museorakennus, joka on houkutteleva, kiinnostava ja itsessään taideteos. Toisaalta sijainti Tammisaaren keskustan perinteikkäässä museokorttelissa edellyttää ympäristöä kunnioittavaa otetta. Ehdotuksen arkkitehtuuri perustuu näiden seikkojen yhdistelmään, JKMM Arkkitehtien **Asmo Jaaksi** kuvailee.

Ehdotuksessa uusi rakennus ei vaikuta nykyisten rakennusten maanpäällisiin osiin. *Kronan* on vahvasti läsnä kaupunkikuvassa. Se täydentää museokorttelia muun muassa houkuttelevalla sisäänkäyntiaukiolla, joka korostaa vieressä olevaa pientä Blombergin taloa. Aukiolta avautuu myös näkymä korttelin sisäpuolelle. Lisäksi Elverketin päätykolmio nousee esille omaleimaisena osana korttelia.

Tuomaristo kuitenkin huomautti, että pihan puoleinen kulma voisi olla avoimempi, ja siinä voisi olla huoltotilojen sijasta julkisia tiloja. Tuomaristo suhtautui epäilevästi myös julkisivun värivalintaan. Ylimmän kerroksen näyttelytila on veistoksellinen ja tarjoaa uusia näkymiä kaupungin yli, kunhan näytteillä olevat teokset kestävät päivänvaloa.

– Harvoin arkkitehdeille annetaan tällainen unelmatehtävä – suunnitella taidemuseo vanhaan pienimittakaavaiseen historialliseen ympäristöön. Tuomaristo sai kuusi erityyppistä ratkaisua pulmaan, joka osoittautui hyvin haasteelliseksi. Voittaja *Kronan* on muodoltaan dynaaminen ja jättää olemassa olevat rakennukset koskemattomiksi. Rakennus on aktiivisesti läsnä kaupunkikuvassa, ja museokorttelia täydentää eteisaukio, joka avaa näköalan korttelin sisäpuolelle, kilpailun SAFA-tuomari **Jenni Reuter** sanoo.

– Modernin sovittaminen vanhaan on herättänyt kansalaiskeskustelua. Osin positiivista ja rakentavaa, mutta myös yhden havainnekuvan perusteella julistettuja sometuomioita. Kaiken kaikkiaan on kuitenkin hienoa, että arkkitehtuuri kiinnostaa, Jaaksi toteaa ehdotuksen nostattamasta keskustelusta.

Eric Adlercreutz ja Jenni Reuter

Teksti luettavissa ruotsiksi: www.safa.fi

Tekijät

Voittaja *Kronan*
JKMM Arkkitehdit
Tekijät: arkkitehdit SAFA **Asmo Jaaksi**, **Teemu Kurkela**, **Samuli Miettinen**, **Juha Mäki-Jyllilä**, **Marcus Kujala**, arkkitehti **Tiina Juuti**, sisustusarkkitehti SIO **Jarno Vesa**, muotoilija **Tatu Laakso**

Albert: AOR Arkkitehdit
Albertin kulma: Avanto Arkkitehdit
Anda: Collaboratorio
Kudos: OOPEAA
Pablo: Esa Ruskeepää

Ehdotus Albert.

> HARVOIN ARKKITEHDEILLE ANNETAAN TÄLLAINEN UNELMATEHTÄVÄ – SUUNNITELLA TAIDEMUSEO VANHAAN PIENIMITTAKAAVAISEEN HISTORIALLISEEN YMPÄRISTÖÖN.
> – JENNI REUTER

Ehdotukset Albertin kulma (yllä) ja Anda (alla).

Ehdotukset Kudos (yllä) ja Pablo (alla).

Palkintolautakunta

Henrik de la Chapelle (pj.), Serlachiuksen taidemuseon hallituksen puheenjohtaja; **Eric Adlercreutz**, arkkitehti SAFA; **Kai Kartio**, Amos Rex -taidemuseon johtaja; **Dan Lindholm**, Ekta-museokeskuksen ja Länsi-Uudenmaan maakuntamuseon johtaja; **Sabina Westerholm / Nina Toppila**, Pro Artibus -säätiön toimitusjohtaja; **Simon Store**, kaupunkisuunnitteluarkkitehti, Raaseporin kaupunki

SAFA-tuomari: **Jenni Reuter**, professori, arkkitehti SAFA

Sihteeri: **Göran Wörlund**, asianajaja

Mies van der Rohe -palkinto Ranskaan

Vuoden 2019 Mies van der Rohe -palkinnon sai Grand Parc Bordeaux, 1960-luvun asuinalueen kunnostustyö.

Grand Parc Bordeaux on Ranskan Bordeauxissa sijaitseva kolmesta rakennuksesta koostuva asuntokompleksi. Sen kunnostuksen ovat suunnitelleet yhdessä kolme arkkitehtitoimistoa, Lacaton & Vassal architectes, Frédéric Druot Architecture ja Christophe Hutin Architecture. Voittajat palkittiin 60 000 eurolla.

Palkintoperustelujen mukaan rakennusten uudistaminen parantaa merkittävästi asukkaiden elinympäristöä ja elämänlaatua. Korjausrakentamisen myötä rakennusten asunnot ovat tilavampia ja niistä on paremmat näkymät.

Projektin aikana kartoitettiin tarkasti, mitä rakennuksissa tulee säilyttää ja mitä lisätä. Asuntoihin rakennettiin talvipuutarhoja ja parvekkeita. Pienet ikkunat korvattiin suurilla lasitetuilla liukuovilla, joista pääsee talvipuutarhoihin.

Lisäksi kunnostettiin rakennusten teknisiä ominaisuuksia. Jokaisessa rapussa esimerkiksi vanhat hissit korvattiin suuremmilla ja täydennettiin uusilla hisseillä. Myös rakennusten sisääntulotiloja ja talojen edustalla olevia piha-alueita paranneltiin.

Asukkaiden ei tarvinnut muuttaa pois rakentamisen aikana. Olemassa oleviin rakenteisiin ei kohdistunut toimia, vaan koko projektin aikana rakennuksiin ja asuntoihin tehtiin vain lisäyksiä tai laajennuksia. Asuntojen vuokriin uudistaminen ei vaikuttanut.

Joka toinen vuosi jaettava EU:n Mies van der Rohe -palkinto perustettiin vuonna 1987. Tänä vuonna palkinnon saajaksi oli ehdolla yhteensä 383 kohdetta 38 maasta. Suomalaiskohteista ehdokaslistalla oli mukana ALA Arkkitehtien suunnittelema Helsingin keskustakirjasto Oodi.

KUVAT: PHILIPPE RUAULT

Uusi museokauppa avautuu äitienpäivänä!
”Parhaimmillaan museokauppa laajentaa kokemusta, innostaa tutkimaan ja muistelemaan museokäyntiä vielä myöhemmin.”

ARJA-LIISA KAASINEN, YHTEISTYÖPÄÄLLIKKÖ

Kristo Vedenoja, Kalevankatu 7 Helsinki

INSTAWALK
Koristeaiheet jugend-arkkitehtuurissa
Lauantai 25.5. kello 13
Tunnista jugend-arkkitehtuurin kasviaiheita yhdessä @helsinkifacades-kuvaaja Kristo Vedenojan ja Arkkitehtuurimuseon asiantuntijan kanssa. Järjestetään osana Ihana Helsinki -festivaalia. Tapahtumaan on ennakkoilmoittautuminen: mfa@mfa.fi

AJANKOHTAISET NÄYTTELYT

Suur-Merijoen kartano – jugendin helmi
Iso näyttelysali 6.3.–8.9.2019

Radical Theatre – Kansanteatteri
Pieni näyttelysali 6.3.–2.6.2019

KIERTONÄYTTELYT

Alvar Aalto -mitali
Alvar Aalto -museon galleria 3.2.–5.5.2019

Suomen arkkitehtuuria – Kaksivuotiskatsaus
Oulun yliopisto 15.3.–30.4.2019

Arktisia unelmia
Lapin varhaista matkailuarkkitehtuuria
Siida 17.4.–27.10.2019

YHTEISTYÖTAPAHTUMAT

OPEN HOUSE HELSINKI 17.–19.5.
Helsingin rautatieaseman salatut tilat
VR:n rautatienarkkitehti Pirjo Huvila esittelee.
Osallistujat kierroksille arvotaan, ohjeet: mfa.fi
Perjantai 17.5. kello 15
Kierros rautatieasemalla ja presidenttiaulassa
Lauantai 18.5. kello 15
Kierros rautatieaseman tornissa

LÄHIÖFEST RIIHIMÄELLÄ
Perjantai 17.5. kello 14 ja kello 17
Mistä on Peltsin lähiö tehty?
Kävelykierros Peltosaaren koululta, Telluskatu 8. Arkkitehtuurimuseon kierroksen vetää Riihimäen rakentumista ja arkkitehtuuria tutkiva kulttuurihistorioitsija Juho Haavisto.

TIUKU PENNOLA

INTUITIOLLA ON ISO MERKITYS SUUNNITTELU-RATKAISUJEN TEKEMISESSÄ, ELI JOKIN LÄHESTYMISTAPA VAIN TUNTUU PAREMMALTA KUIN TOINEN.

Uuma eli Jussi Dittmer (vas.), Erkko Aarti, Emmi Hela ja Joonas Ala-Karvia.

Teknistä, luovaa ja taiteellista

Ammatissa-artikkelisarjassa on tällä kertaa haastateltavana Erkko Aarti. Aarti on palkitun ja kilpailuissa kunnostautuneen AOR Arkkitehtien perustajaosakas yhdessä Arto Ollilan ja Mikki Ristolan kanssa.

Miten päädyit arkkitehdin uralle?

– Olen kotoisin maaseutuympäristöstä Lahden kupeesta. Siellä oli runsaasti tilaa rakennella majoja ja kokeilla kaikenlaista rakentamista puusepänverstaassa. Arkkitehdin ammatti tulee myös suvun kautta, sillä isäni on arkkitehti ja isoisäni toimi rakennusmestarina. Rakentaminen on aina ollut lähelläni.

Hain TKK:n arkkitehtiosastolle ja rakennustekniikkaan. Arkkitehtiosasto jäi ensimmäisellä kerralla haaveeksi. Pääsin kuitenkin rakennustekniikan puolelle, missä aika nopeasti huomasin, että haluan hakea arkkitehtiosastolle.

Arkkitehdin työ yhdistää sopivasti sekä teknistä että luovaa ja taiteellista puolta. Tämä yhdistelmä kiinnostaa. Ja se, että tehdään jotain konkreettista ja saadaan aikaan jotain näkyvää.

Millaisissa tehtävissä olet urallasi työskennellyt?

– Olin kesätöissä heti ensimmäiseltä vuosikurssilta lähtien. Tehtävät ovat aina muuttuneet oman kehittymiseni myötä. Pyrin opiskeluaikana tietoisesti vaihtamaan työtehtäviä ja näkemään erilaisia toimistoja ja niiden toimintakulttuuria. Pisimpään olin Heikkinen Komonen Arkkitehdeilla. Siellä olin yhteensä noin viisi vuotta, joista yhden vuoden vielä valmistumisen jälkeenkin.

Melko aikaisessa vaiheessa opiskelua osallistuin opiskelijakilpailuihin. Yhdessä Arto Ollilan kanssa aloitettiin Turun jokipaviljongin kilpailun tekeminen. Siitä saatiin lunastus, mikä tsemppasi tekemään lisää kilpailuja.

Mikki Ristola tuli mukaan Lontoon Viewpoint-paviljongin hankkeeseen. Sen jälkeen ollaan aika tiiviinä kolmikkona tehty arkkitehtuurikilpailuja, ja vuonna 2015 laitoimme toimiston pystyyn. Jätkäsaaren peruskoulu on ollut nyt päähankkeemme, ja aika paljon muutakin on tullut viime vuosina mukaan. Jätkäsaaren projektissa olen meistä ollut eniten vetovastuussa.

Millaisia asioita tavoittelet suunnitellessasi kohdetta?

– Tähän ei varmaankaan ole olemassa lyhyttä vastausta. Rakennushankkeeseen kohdistuu niin monia vaatimuksia, että yritän vain ratkaista niistä mahdollisimman monta. Kuitenkin yleispäteviä tavoitteita ovat selkeys, kirkkaus, yksinkertaisuus ja toimivuus. Ja tietysti myös se, miten suunniteltava rakennus istuu ympäristöön ja vastaa siihen toimintaan, jota varten se rakennetaan.

Onko mielestäsi tärkeää, että arkkitehdilla on oma tunnistettava tyylinsä?

– Se ei mielestäni ole tärkeää, eikä se ole mitenkään tarkoitus. Se on itse asiassa jossain määrin jopa outoa. Me emme ole

tietoisesti kehittäneet mitään tyyliä, mutta ehkä juuri sellaiset isommat tavoitteet noista edellä mainituista asioista kuitenkin määrittävät sitä. Kaikki suunnitelmat ovat siis ehkä jossain määrin sukua toisilleen, ja niissä on jotain tunnistettavaa. Suunnitelman tulee kuitenkin lähteä paikasta, toiminnasta ja muista lähtötiedoista, jotka ovat joka kerralla erilaisia.

Miten luulet arkkitehdin ammatin muuttuvan tulevaisuudessa?
– Se jää nähtäväksi, mutta ainakin julkisen rakentamisen puolella hankemallit ovat muuttumassa tosi paljon. Esimerkiksi kouluhankkeissa julkisilla tilaajilla on aie siirtää vielä enemmän toteutusvastuuta urakoitsijan puolelle. On poliittista painetta siihen, että pyritään saamaan kustannussäästöjä ja ikään kuin sitä julkisen puolen vastuuta pois. Niin elinkaari- kuin allianssihankkeet yleistyvät, mikä muuttaa perinteistä rakennusurakkaprosessia, sillä jo aikaisemmassa vaiheessa joudutaan – tai päästään – tekemään yhteistyötä toteuttajatahon kanssa.

Yhä edelleen arkkitehti yhdistää tilaajan ja käyttäjien intressejä, joten suunnitteluratkaisujen määrittämiseen tulee jo aikaisin useampia osapuolia mukaan. Vuorovaikutus- ja ryhmätyötaidot siis varmasti korostuvat.

Yksi intohimoistasi on musiikki, soitat kitaraa ja sävellät kappaleita akustista folkia esittävässä Uuma-yhtyeessä. Näetkö mitään samaa musiikin tekemisen ja arkkitehdin työn välillä?
– Kyllä itse asiassa näen. Kun rakentaa kappaletta, se koostuu lukemattomista yksityiskohdista ja toisaalta myös isommista kokonaisuuksista, jotka pitää liittää yhteen. Siinäkin on tavallaan kyse idean ja lopputuloksen kirkastamisesta sekä yksinkertaistamisesta. Ja tietysti myös ryhmätyöstä, sillä mikään ei ole yhden ihmisen tuotos, vaan lopputuloksen tekemiseen liittyy todella monia eri osapuolia. Musiikin tekemisen ja arkkitehdin työn välillä on siis mielestäni tosi paljon samaa.

Musiikki on hyvin tunnepainotteinen taidemuoto. Onko siitä puolesta ollut hyötyä arkkitehdin työssä?
– En ole aikaisemmin ajatellut tuota, mutta väitän että on. Mielestäni intuitiolla on iso merkitys suunnitteluratkaisujen tekemisessä, eli jokin lähestymistapa vain tuntuu paremmalta kuin toinen. Se liittyy vahvasti myös musiikin tekemiseen, ja intuitiota oppii koko ajan kuuntelemaan enemmän ja enemmän. Ennen olen esimerkiksi työntänyt vain mielestä pois, mikäli vaikkapa kilpailuehdotuksissa on jäänyt takaraivoon vaisto, että jotain on pielessä. Sitten lopussa se on tullut aina esiin, se että asia olisi täytynyt ratkaista. Vaiston kuunteleminen on todella tärkeää.

Taavi Lindfors

Vastavalmistuneiden tilanne näyttää valoisalta

TEKin toteuttaman kyselyn tulokset kertovat, että vastavalmistuneiden arkkitehtien ja diplomi-insinöörien tilanne näyttää hyvältä. Vastaajista kaikkiaan 93 prosenttia on tyytyväisiä opintoihinsa ja 73 prosenttia valitsisi täysin saman tutkinnon uudelleen. Noin 20 prosenttia vastaajista valitsisi saman tutkinnon, mutta eri pääaineella.

Useimmilla vastaajista oli valmistumishetkellä jo työpaikka valmiina tai tiedossa. Töitä etsi vastavalmistuneista 18 prosenttia, joka oli 3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2017. Yrittäjiä valmistumishetkellä oli 2 prosenttia vastaajista. Melkein kaikki kuitenkin työllistyvät vuoden sisällä valmistumisesta, vaikka työpaikka ei vielä valmistumishetkellä olisi tiedossa.

Suurimmalla osalla vastavalmistuneista on kokoaikainen, toistaiseksi voimassa oleva työsuhde yksityisellä sektorilla. Työsuhteessa olevista 80 prosenttia kokee, että työ vastaa opiskelualaa erittäin hyvin tai hyvin. 75 prosenttia työsuhteessa olevista työskentelee asiantuntijatehtävissä.

TEKin Graduate Surveyn piirissä ovat kaikki tekniikan alan koulutusta antavat yliopistoyksiköt, ja se tavoittaa lähes kaikki Suomessa valmistuvat diplomi-insinöörit ja arkkitehdit. Vuonna 2018 kyselyn piirissä olleista 83 prosenttia vastasi kyselyyn.

Työllisyys valmistumishetkellä vuosina 2011–2018

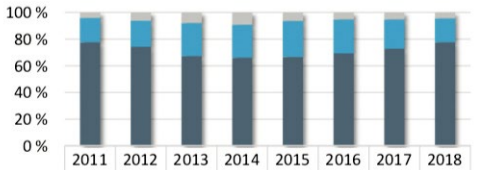

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Muu	4%	6%	8%	9%	6%	5%	5%	4%
Etsii töitä	18%	20%	25%	25%	27%	25%	21%	18%
Työssä / tietää mihin työllistyy	78%	74%	67%	66%	67%	68%	71%	76%

ATL
ARKKITEHTI-
TOIMISTOJEN
LIITTO

Tiedon virtauksen vallankumous

Ilman toimintatapojen uudistamista arkkitehti jää työssään sivurooliin muiden konsulttien tarttuessa digitalisaation tarjoamiin uusiin mahdollisuuksiin.

Rakennetun ympäristön digitalisaatio muuttaa arkkitehdin työkenttää, ja muutos kiihtyy merkittävästi lähivuosien aikana. Suunnittelutyökaluissa on siirrytty pitkälti mallintamiseen. Tietomallintamisesta ja tietosisällöstä on puhuttu jo pitkään.

Kiinteistö- ja rakentamisalan digitalisaatio on kuitenkin merkittävästi suurempi muutos ja kokonaisuus kuin pelkästään suunnittelijoiden työkalut ja tiedonhallinta. Se on tiedon virtauksen vallankumous, jonka avulla tieto liikkuu esteettömästi kuntien, suunnittelutoimistojen, kiinteistönomistajien ja käyttäjien välillä. Toki hallitusti – tietosuojasta, tekijänoikeuksista ja käyttöoikeuksista huolehtien.

Alalla on käynnissä lukuisia kehityshankkeita tiedon kulun ja käytön helpottamiseksi. Vaatimukset hiilidioksidineutraaliuden toteamisesta rakentamisessa edellyttävät valtavaa tietomäärää rakennusprosessista, materiaalien tuotannosta ylläpitoon ja kierrätykseen asti. Jatkuvasti kasvava määrä rakennusalan standardeja tuo suunnitteluun ja rakentamiseen uudenlaisia tiedonhallintahaasteita.

Infrastruktuuri, liikenne ja kiinteistöt muodostavat valtavan tietokannan, jonka keskiössä ovat ihmiset. Kuinka saamme tuotua kaiken tuon tiedon sitä tarvitsevien tahojen käyttöön oikeaan aikaan oikeassa muodossa? Pyrkimys alalla on kohti älykkäitä kaupunkeja ja tekoälyn hyödyntämistä. Nyt rakennamme infrastruktuuria tälle digitaaliselle kaupunkirakenteelle. Muutostahti on kiihtyvä, ja visiot tulevaisuudesta tulevat koko ajan lähemmäs arkipäiväistä elämäämme.

Digitalisaatio ei syö arkkitehtuurin arvostusta

Vaikka ala kehittyy nyt voimakkaasti, arkkitehtitoimistoissa kehitys on yleisesti ottaen varsin hidasta. Kehitystä jarruttavat osin johtavassa asemassa olevat arkkitehdit, jotka eivät näe digitalisaation tuomia uusia mahdollisuuksia. Osaajista on myös pulaa, koska oppilaitokset toimivat edelleen vanhakantaisesti ymmärtämättä, että arkkitehdin työnkuva ja osaamisvaatimukset ovat jo muuttuneet.

Digitalisaation vaatiman lisäkoulutuksen arvo tulisi tiedostaa sisäisesti toimistoissa. Kysyntä osaamiselle ja osaamisen arvostus työelämässä luovat painetta yliopistotason koulutuksen kehittämiselle. Tällä hetkellä parhaimman digitalisaatiota tukevan koulutuksen saa kansainvälisistä seminaareista, joissa osallistujina on valitettavan vähän suomalaisia.

Arkkitehdin on otettava rohkeammin uutta roolia suunnittelutiedon virtauttamisessa. Digitalisaatio ei vie arkkitehtuurin arvostuksesta mitään pois – se tuo lisäarvoa. Digitalisaatio auttaa arkkitehteja tekemään työnsä tehokkaasti, virheettömästi ja taloudellisesti kannattavasti. Tiedon virtaaminen suunnitteluprosessin läpi mahdollistaa automatisaation ja tekoälyn hyödyntämisen aiempaa tehokkaammin.

Kun suunnittelun aikana tuotettu tieto pystytään hyödyntämään käytön aikana, sen arvo asiakkaalle on merkittävä. Tiedon elinkaarella tulee olemaan yhteiskuntamme kilpailukyvyn kannalta kriittinen merkitys. Tuottaessaan tätä tietoa arkkitehdit ovat keskeisessä roolissa.

Muutos toimintatavoissa tuo arkkitehdeille mahdollisuuksia myös uusiin liiketoimintamalleihin ja palveluihin. Mahdollisuuksien muuttaminen tuottavaksi liiketoiminnaksi vaatii asennemuutosta. On ymmärrettävä asiakkaiden uusia tarpeita ja tiedonkäyttötapoja. On hyväksyttävä, että muuttuvassa toimintaympäristössä kaikkea ei voi keksiä ja kehittää itse. Koulutuksen ja osaamisen hankkiminen ulkopuolelta on mahdollisuus vauhdittaa toimiston kehitystä uhraamatta liikaa aikaa suunnittelutyöstä kehitystyöhön. Hankittua koulutusta tulee arvostaa ja ottaa opit käyttöön, muuten tehty investointi ei kannata.

Muiden kehitystahdissa pysyttävä mukana

Toimintatapojen uudistaminen ei koske vain arkkitehteja. Laaja-alainen kehitystyö yhdessä eri alojen suunnittelijoiden, rakennusliikkeiden ja tilaajien kanssa on elinehto muutokselle.

MAHDOLLISUUKSIEN MUUTTAMINEN TUOTTAVAKSI LIIKETOIMINNAKSI VAATII ASENNEMUUTOSTA.

Arkkitehdit olivat pitkään tietomallintamisessa kehityksen kärjessä. Nyt kun koko rakennusala on lähtenyt digitalisaation kehitykseen mukaan, tietotarpeet ja käyttötavat ovat muuttuneet. Uusi tilanne vaatii arkkitehdeilta merkittäviä kehitysponnisteluja, jotta ala pysyy muiden kehitystahdissa mukana.

Digitaalisuus edellyttää tiedon koneluettavuutta, joka vaatii tiedon vakioimista. Asiakas odottaa, että hänelle toimitettava tieto on muotoiltu tietyllä tavalla, jotta se palvelee hänen toimintatapojaan. Tähän päästään käsittelemällä tieto ennen sen luovuttamista asiakkaalle. Toimistojen ei tarvitse siis toimia sisäisesti samalla tavalla – riittää, että lopputulos on vakioitu.

Tiedon vakioinnissa keskeisessä roolissa ovat Rakennustieto Oy ja tietomallintamisen toimintatapoja standardisoiva buildingSMART Finland. Tässä kehitystyössä on olennaista, että tiedon tuottajat ja käyttäjät ovat mukana arvioimassa ja kehittämässä. KIRAHub on kiinteistö- ja rakentamisalan yleishyödyllinen yhdistys, joka jatkaa valtion kärkihankkeen KIRA-digin viitoittamalla tiellä rakennetun ympäristön kestävän digitalisaation vauhdittajana. ATL ja SAFA ovat osaltaan mukana KIRAHubin toiminnassa.

Toimintaympäristön muutoksessa kannattaa olla mukana nyt, kun alan toimintatapoja uudistetaan.

Sergej von Bagh
arkkitehti SAFA
toimitusjohtaja, BST-Arkkitehdit Oy
hallituksen jäsen, KIRA-InnoHub ry (KIRAHub)

Hyödynnä TEK-urapalvelut

SAFAn ja TEKin yhteisjäsenten käytössä ovat TEKin urapalvelut ja uravalmentajat. Jos etsit uutta työtä tai suuntaa urallesi, hyödynnä nämä:

- CV-klinikka: räätälöidyt ohjeet CV:n laatimiseen ja henkilökohtaista sparrausta
- Työnhaku: kattavasti tietoa työnhaun välineistä ja henkilökohtaista valmennusta
- Uravalmennus: henkilökohtaista valmennusta, kun haluat pohtia uraasi ja osaamistasi
- TEKrekry: LinkedIn-ryhmä ja kiinnostavat tekniikan alan työpaikat
- Haastis-sovellus: harjoittele hyviä haastatteluvastauksia ajasta ja paikasta riippumatta
- GoinGlobal-palvelu: apua ulkomaan työnhaussa.

Lue lisää: www.tek.fi/fi/jasenyys

OLLI HANHIROVA

Aallon Arkkitehtikillalle alumniyhdistys

Yhdistyksen toiminta polkaistaan käyntiin wappukokkareilla 29.4. kello 18 Väreessä.

Aalto-yliopiston Arkkitehtikillan entiset jäsenet ovat järjestäytyneet ja perustaneet alumniyhdistyksen. Perustamiskokous pidettiin tammikuussa Otaniemen vanhalla arkkitehtiosastolla.

Yhdistyksen toiminta käynnistyy vapun alla. Hallitus kutsuu kaikki alumnitoiminnasta kiinnostuneet Väreeseen tutustumaan arkkitehtuurin laitoksen uusiin tiloihin maanantaina 29.4. kello 18–21. Tutustumme uuteen rakennukseen sen käyttäjien johdolla. Aloittavatko uudet opiskelijat opintonsa edelleen yhteisessä fuksiluokassa? Missä kritiikkitilaisuudet pidetään? Esittelyn jälkeen kokoonnumme purtavan ja virvokkeiden äärelle ideoimaan alumniyhdistyksen tulevaa toimintaa. Tilaisuudessa on myös mahdollista liittyä yhdistykseen. Lopuksi lähdemme seuraamaan fuksien Yöjäynän alkupamausta Alvarinaukiolle.

Alumniyhdistys on paikalla myös Arkkitehtikillan booleilla Runebergin patsaalla vappuaattona kello 17. Tule mukaan ja liity jäseneksi!

Alumnitoimintaan ovat tervetulleita kaikki killan entiset (ja melkein entiset) jäsenet opiskelusuunnasta ja ikäluokasta riippumatta. Toiminnan tarkoituksena on yhdistää valmistuneita ja tukea kiltalaisia järjestämällä esimerkiksi ura-iltoja, afterwork-keskusteluja päivänpolttavista puheenaiheista ja yhteistä kulttuuriohjelmaa, kuten teatterikäyntejä ja galleriavierailuja. Toimintaa ideoidaan lisää kesällä järjestettävällä piknikillä, jonne kaikki ovat tervetulleita.

Ilmoittautuminen wappukokkareille sekä lisätietoja yhdistyksestä ja tulevista tapahtumista: *facebook.com/arkkitehtikillanalumnit*.

Alumniyhdistyksen hallitukseen kuuluvat Pipsa Penttinen (puheenjohtaja), Rikhard Grahn, Olli Hanhirova, Robert Hanson, Noora Laak, Emmi Lamppu, Tuomas Perttula ja Annaleena Puska.

TERÄSPORTAAT JA LASIKAITEET

RAKENNUSAPTEEKKI

PYÖRILLE OMA SÄILYTYSTELINE

ERIKOISLASI-IKKUNAT

AKUSTIIKKA

BETONIKIVET

BUDJETTIHINNAT JA KUSTANNUSARVIOT

Tule meille

TUTKIMUSJOHTAJAKSI

Haluatko edistää rakennetun ympäristön digitalisaatiota sekä tukea kestävän ja hyvinvointia edistävän rakennetun ympäristön toteutumista?

Tule meille digitalisaatioon liittyvän tutkimuksen ja BuildingSMART Finlandin toiminnanjohtajaksi. Tarjoamme sinulle ainutlaatuisen mahdollisuuden vaikuttaa suomalaisen kiinteistöalan ja rakentamisen tulevaisuuteen.

RAKENNUSTIETO

buildingSMART FINLAND

www.rakennustieto.fi/tutkimusjohtaja

TAMPERE. FINLAND

TULE TAMPEREEN TEKIJÄKSI!

Tampere on kasvava ja kehittyvä kaupunki, johon rakennetaan uutta ja vanhoja alueita otetaan uuteen käyttöön.

Kaupunkiympäristön suunnittelu/ Rakennusvalvonta

LUPA-ARKKITEHTI 1-140-19

Tehtäviin kuuluvat hankkeiden rakennustekninen tutkinta, rakentamiseen ja siihen liittyvien säännösten noudattamisen valvonta, kaavoituksen toteutuksen valvonta sekä kaupunkikuvan valvonta. Tässä tehtävässä painopistealueena ovat erilaisten yritys-hankkeiden rakennuslupakäsittely.

Haastavat ja monipuoliset tehtävät odottavat tekijäänsä, tukenasi on asiantunteva ja mukava tiimi.

Lisätiedot: Lupa-arkkitehti Annika Alppi, puh. 040 806 2639.

TAMPEREEN KAUPUNKI

Katso tarkemmat kuvaukset ja hakuohjeet: **www.tampere.fi/tyo**

Savuton työpaikka

TILITOIMISTO A-PALVELU OY
Korkeavuorenkatu 43 D, 00130 HELSINKI
puh. +358 10 336 6030
tilitoimisto@apalvelu.fi

Pienoismallitoimisto HELIÖVAARA
www.jaakkoheliovaara.fi
050 4337 499
CNC-työstöt, 3D-tulostus

Porvoo on jo yli 50 000 asukkaan elinvoimainen kaupunki, jossa tehdään joka päivä yhdessä töitä paremman arjen ja kestävän huomisen puolesta. Etsimme lisää uusia teräviä tekijöitä rakentamaan kaupunkia.

Tervetuloa tiimiimme

KAAVOITTAJA

LUE LISÄÄ TEHTÄVÄSTÄ:
PORVOO.FI/AVOIMET-TYOPAIKAT

PORVOO BORGÅ
UNELMIEN KOTIKAUPUNKI

Lisää työpaikkoja SAFAn verkkosivuilla: www.safa.fi

Tapiolan kulttuurikeskus ja Kulttuuriaukio, 2019-

Haemme joukkoomme ArchiCad/BIM-vastaavaa sekä taitavia suunnittelijoita vaativiin uudis- ja korjausrakentamishankkeisiin.

Hakemukset osoitteeseen: work@verstasarkkitehdit.fi

VERSTAS ARCHITECTS

ARKKITEHTI, RAKENNUSARKKITEHTI, ARKKITEHTIOPISKELIJA

Haemme uusia, innokkaita osaajia ammattitaitoiseen joukkoomme Helsingin Malminkadulle.

Arkkitehtina sinulla on arkkitehdin tutkinnon lisäksi useamman vuoden työkokemus vaativista suunnittelutehtävistä. Olet vahva tiimipelaaja ja tunnet olosi kotoisaksi toimiessasi ArchiCAD-maailmassa ja korkealaatuisessa tietomalliympäristössä.

Arkkitehtiopiskelijana sinulla on hillitön into päästä hyödyntämään oppimaasi ja oppimaan uutta huippuammattilaisten parissa palkitussa työyhteisössämme.

Mikäli kiinnostuit, ota pian yhteyttä hakemuksen muodossa rekrytointi@soinihorto.fi

A S
& H

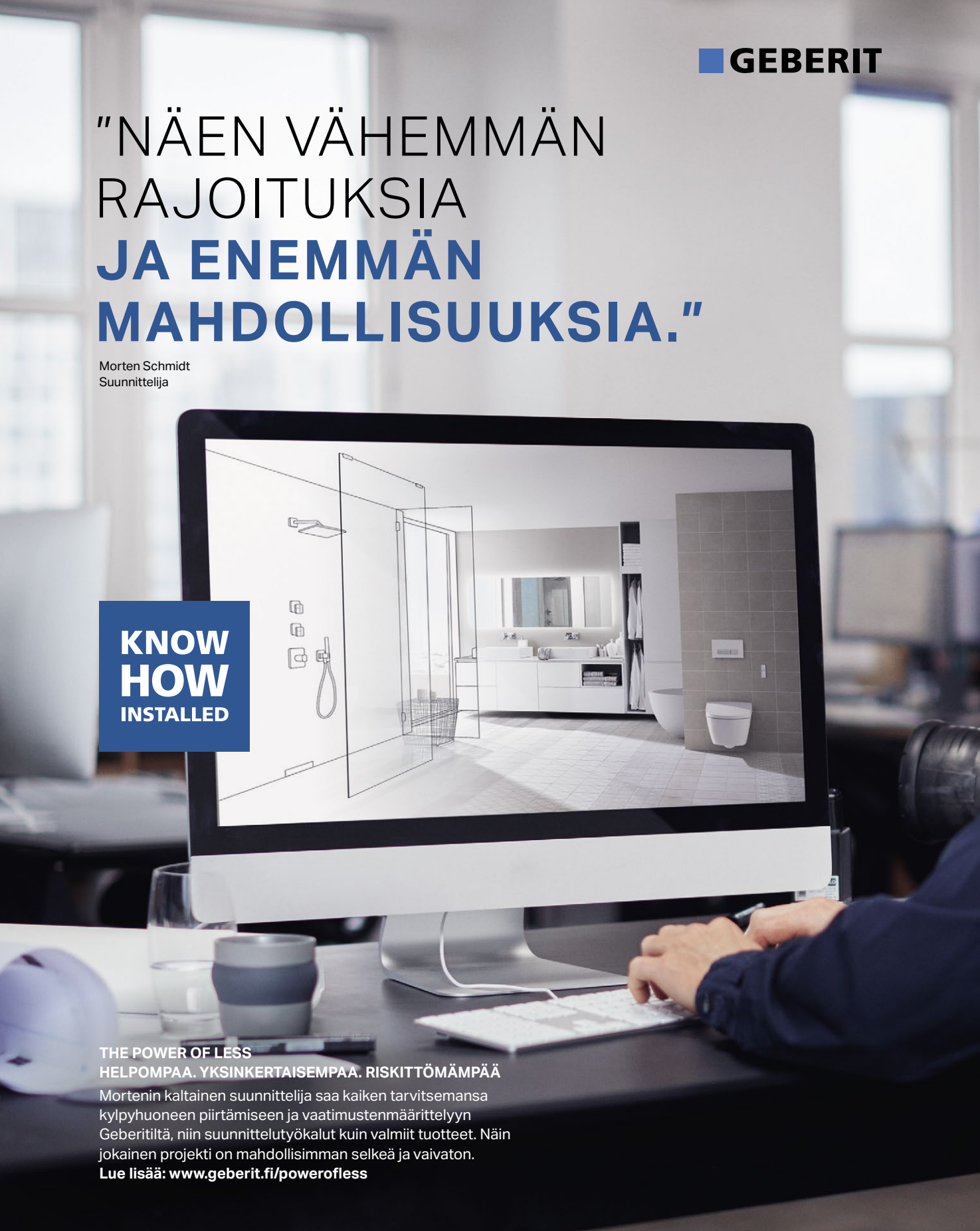
GEBERIT
"NÄEN VÄHEMMÄN RAJOITUKSIA
JA ENEMMÄN MAHDOLLISUUKSIA."
Morten Schmidt
Suunnittelija
KNOW HOW INSTALLED
THE POWER OF LESS
HELPOMPAA. YKSINKERTAISEMPAA. RISKITTÖMÄMPÄÄ
Mortenin kaltainen suunnittelija saa kaiken tarvitsemansa kylpyhuoneen piirtämiseen ja vaatimustenmäärittelyyn Geberitiltä, niin suunnittelutyökalut kuin valmiit tuotteet. Näin jokainen projekti on mahdollisimman selkeä ja vaivaton.
Lue lisää: www.geberit.fi/powerofless

AKL Posti Oy

Posti Green

SOLARLUX®

VITREA
ERIKOISLASIT

Lisätietoja:
www.vitrea.fi
09 8190 450